

SÖKAREN

NR 5

1977

LÖSNUMMERPRIS 6:00 inkl. moms

Professor John B. Hasted på Sverigebesök

John B. Hasted är en vetenskapsman som bekräftat Uri Gellers fenomen. I mars var han i Sverige, inbjuden av Föreningen för Psykobiophysik. På bilden syns han visa diabilder för fr.v. Inga Zachau, Göran Brusewitz och föreningens ordförande Tony Eckardt i samband med en presskonferens i Hälsans Hus.

Hasted ledde också ett seminarium i fysik vid Stockholms universitet, "Paranormal Phenomena Investigated by Physical Means", vilket arrangerades av Stig Ollmar. Ett liknande seminarium hölls i Linköping. (Bild Rein Vålme)

Engelsk professor i fysik intygar "Geller-effekten"!

Intervju SM

John B. Hasted är professor i experimentell fysik vid Birkbeck College, Londonuniversitetet. Han är en av flera naturvetenskapsmän som under senare år blivit intresserade av paranormala fenomen och börjat studera sådana i sina laboratorier — mycket som följd av Uri Gellers offentliga framträdanden.

I mars besökte Hasted Sverige. Föreningen för Psykiofysik, som inbjudit honom och bekostade hans resa och uppehälle, anordnade en presskonferens i sina lokaler i Hälsans Hus på Fjällgatan. Men tydligen ansåg man inte på Stockholms dagliga tidningar att det fanns något allmänt intresse för en professor i fysik som studerat "Geller-fenomen" och funnit dem äkta — ty den enda tidning som kom till presskonferensen var Sökaren!

John Hasted visade sig vara en trevlig man, som med entusiasm berättade om sina undersökningar och gärna ville föra ut resultaten till allmän kännedom.

Det var 1973 som han blev forskare i det paranormala. Ett skäl därtill var att han var otillfredsställd med att den moderna fysiken inte kan förklara ens normala företeelser riktigt. Kvantteorin grundar sig på statistik och sannolikhet, men detta räcker inte som verklig förklaring — man måste försöka komma fram till orsakslagarna.

— Flera fysiker, säger professor Hasted, har föreslagit att man skul-

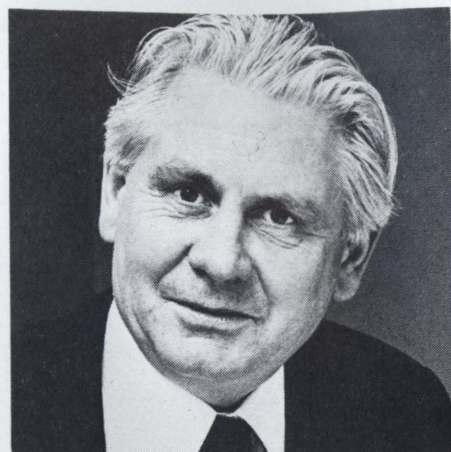
le titta på paranormala fenomen, eftersom dessa kan vara av betydelse för fysiken.

Uri Gellers framträdanden, och vad han syntes kunna åstadkomma i strid med fysikens lagar, gav Hasted själv en avgörande impuls att börja studera det paranormala.

Men ännu är inte så många fysiker intresserade av parapsykologisk forskning. Fast i England finns åtminstone 12 stycken; i Amerika förmodligen lika många. — Hasted själv räknar sig dock inte som parapsykolog. Han är en fysiker, som studerar paranormala fenomen.

Det är inte lätt att få redogörelser för studier av paranormala fenomen publicerade i facktidsskrifter för fysik. Men professor Hasted har haft en uppsats införd i den ledande naturvetenskapliga tidskriften *Nature*, 10 april, 1975. I övrigt har han publicerat sig i *Journal of the Society for Psychical Research*, en engelsk parapsykologisk tidskrift, ungefär 100 år gammal, vilken håller en mycket god akademisk standard.

Hasteds undersökningar av para-

(Bild Rein Vålme)

normala fenomen har lett honom till övertygelsen att materia kan deformeras på ett paranomalt sätt. Denna upptäckt förvånade honom mycket, eftersom det i fysiklitteraturen inte finns några rapporter om fenomen av detta slag. Men han måste tro på sina experiment och sina iakttagelser.

— Jag kan inte ha misstagit mig, säger han bestämt.

Och man erinrar sig att Hasted är experimentell fysiker, som jämt i sin forskning och i sin undervisning av studenter sysslar med att göra fysiska experiment.

Men visst har han några gånger upptäckt fusk hos en del av sina försökspersoner — dock inte Uri Geller.

— Barn har fuskat. Det beror på omständigheterna. Om man tar ett barn till ett vetenskapligt laboratorium, kanske flera mil från hemmet, där det placeras bland alla de vetenskapliga anordningarna, tillsammans med vetenskapsmän som väntar på fenomen — och om sedan ingenting händer, då kan barnet börja fuska, eftersom det känner en press på sig och inte vill misslyc-

Med tanken har ett barn, 11 år, fått gem inuti en glasglob att bli deformerad och hopflätade.

kas.

— Så jag arbetar inte på det sättet. Jag uppsöker dem alltid i deras hem, och sedan, om ingenting händer, ger jag mig iväg igen. Kanske först efter flera besök och sedan jag lärt känna familjen närmare, då, medan vi sitter där, med apparaterna i närheten, händer något. I hemmen har fusk aldrig förekommit, endast i mitt laboratorium.

Professor Hasted har sett metallföremål böjas genom paranomalt kraft (psykokinesi) även på avstånd av upp till 3—4 meter från försökspersonen! Ibland har paranomalt böjning skett, sedan både experimentator och försöksperson lämnat rummet och ingen människa varit i närheten av föremålet.

Det är ganska många barn som kan upprepa Gellers fenomen. Hasted har experimenterat med barn från sex till sjutton år gamla — de flesta dock i åttaårsåldern.

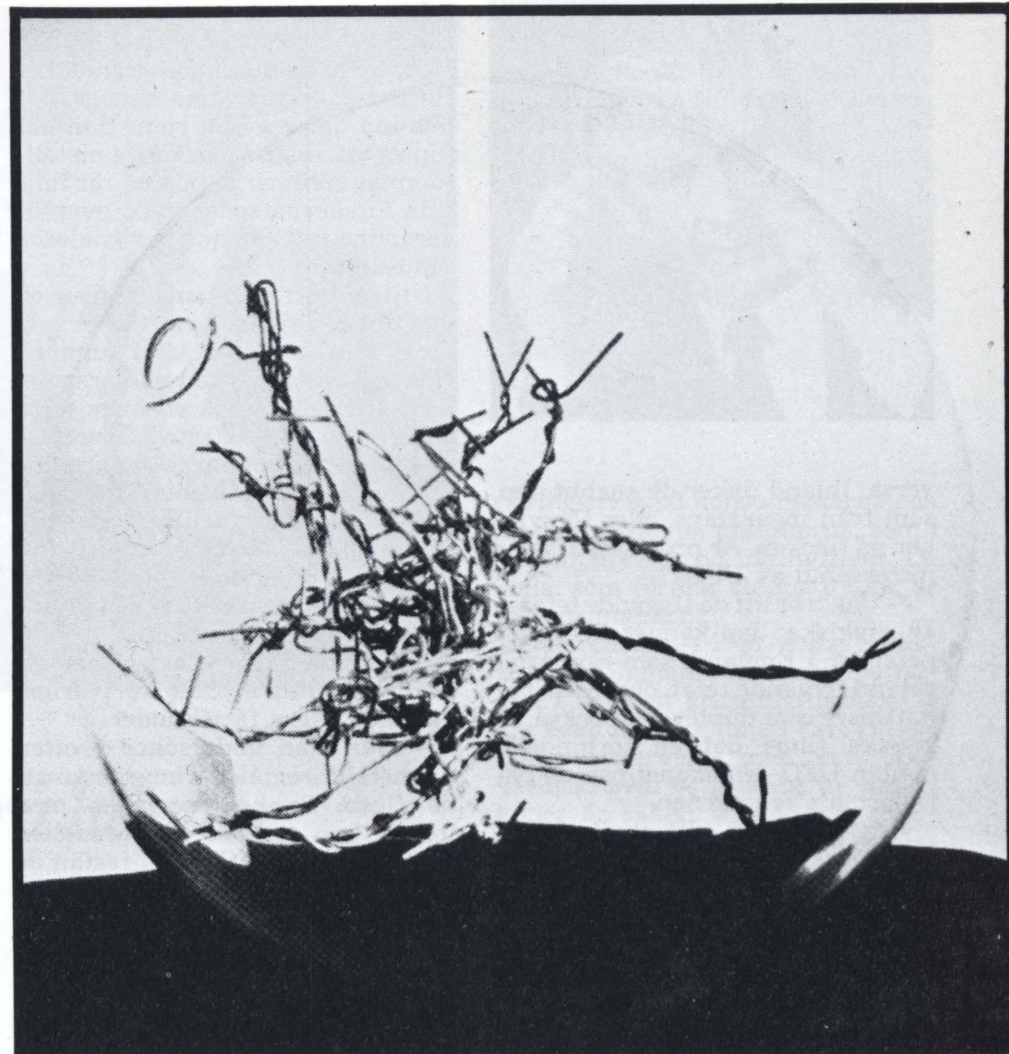
Professorn berättar att han kunnat iaktta att föremål förflyttat sig från ett rum till ett annat. Detta innebär dock inte att de verkligen har flugit genom luften.

— Jag tror inte att de i allmänhet flyger. Jag tror att de försvinner i ett rum, och sedan åter uppträder i ett annat (disappear in one room and reappear in the other). Det är mycket sällsynt att föremålen flyger. Jag har sett ett eller två som gjort det, men jag har sett omkring 80 som jag skulle vilja säga har försvunnit och sedan åter blivit synliga, på annan plats.

— Jag har haft små identifierbara metallföremål inneslutna i förseglade kapslar, vilka placerats på ett bord. Försökspersonerna får ta kapslarna i sina händer, eftersom jag anser att de är fusksäkra. I fyra fall har metallbiten försvunnit — och i ett fall har den kommit tillbaka igen — medan kapseln har varit oförstörd!

Man undrar: vart har de försvunnna metallbitarna tagit vägen? Men ingen vet. De är så små, och har inte kunnat påträffas trots noggranna undersökningar av den närmaste omgivningen.

Professor Hasted är själv övertygad om äktheten i dessa fenomen.

Han anser att det inte kan föreligga något misstag från hans sida.

Ett av de, som det synes, mest övertygade experimenten har gjorts med ett barn, 11 år, som fått pappersklämmor (gem) inuti en glasglob med endast en mycket liten öppning att bli deformerad och hopflätade med varandra på ett ganska konstfullt sätt.

Hasted påpekar att detta naturligtvis inte har kunnat göras manuellt inuti globen. — När man lagt föremålen i en glastub som inte haft någon öppning alls, har ingen betydande böjning skett, men när man haft ett litet hål i den, då har paranomalt böjning kunnat förekomma.

Hur skall man nu uppfatta dessa osynliga krafter? Är det fråga om principen *mind over matter*, dvs. andens (själens, medvetandets) makt över materien?

— Jag tror att det är det omedvetna som är ansvarigt — vilket inte betyder att medvetandet i allmänhet kan kontrollera dessa krafter; endast efter viss träning kan detta ibland ske.

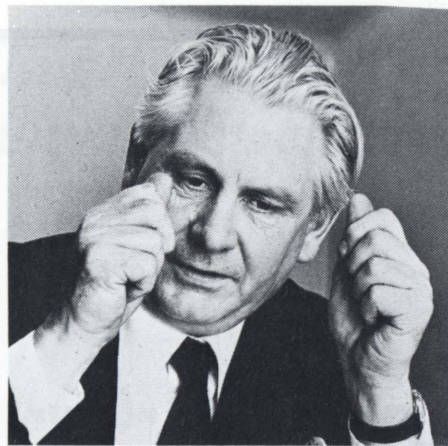
Professor Hasted börjar tala om

"parallella universa" som försök till förklaring av dessa egendomliga företeelser. Han föreslår — som en vetenskaplig spekulation — att det finns många världar ovanpå varandra i olika dimensioner, alla lika fysiska som den värld där vi själva existerar. Det finns inom fysiken en hypotes där man förklarar kvantteorin i enlighet med en idé om många existerande universa; normalt kan inte en värld komma i kontakt med de andra, fastän alla finns i samma rymd; vi uppfattar endast en av dessa världar, men vi existerar i flera, och ibland sker en viss sammanblandning av världarna, eftersom vi står i kontakt med medvetanden i andra, parallella, universa.

Så, när en metallbit försvinner, går den i själva verket över i en annan värld, varvid den blir osynlig för oss, och där den kan förflytta sig — sedan kommer den tillbaka till vår värld, och blir synlig här, men på annan plats!

Man kommer osökt att tänka på "flygande tefat" och en hypotes att dessa kommer hit från andra uni-

En tunn, platt metallstång har vridits till detta utseende genom att ett barn en stund har svängt den runt med handen.

versa. Ibland dyker de snabbt upp, som från ingenstans, eller försvinner på fläcken. Är professor Hasted intresserad av UFOs?

— Jag tror att de flygande tefaten är psykiska. Jag känner till några personer i England, som rapporterat om flygande tefat, och dessa har haft psykiska upplevelser också, så kanske finns det en förbindelse mellan UFO-fenomenet och de paranormala fenomenen.

Men på vilket sätt skulle UFOs vara psykiska? Är de materialisationer?

— Det vet jag inte. Det finns två slags psykiska fenomen: de som är verkliga och kan mätas och de som kanske bara är hallucinationer men mycket verkliga för dem som upplever dem. Till vilken kategori hör de flygande tefaten? Det vet jag inte. Men jag tror de hör till båda. Det förekommer rapporter om landningar, där gräset blivit bränt — över hundra sådana fall finns i Amerika. Jag tror inte att det alltid kan röra sig om misstag. Så de psykiska UFOs kan nog vara av den fysiskt verkliga sorten också.

Hasted säger att professor J. Allen Hynek, ledande UFO-expert, även intresserar sig för parapsykologi, eftersom han tycks se ett samband mellan dessa skilda typer av fenomen.

Men åter till det paranormala! — En viktig del av professor Hasteds utrustning är ett slags mätapparater, *sensors* (givare, detektorer). En givare omvandlar en fysikalisk, icke-elektrisk storhet till en elektrisk storhet, t.ex. töjning till resistansförändringar, vilka i sin tur får ge upphov till spännings- eller strömförändringar.

Några föremål i professor Hasteds ägo, vilka deformerats eller brutits genom paranormal kraft.

(Denna sidas bilder har tagits av Rein Vålme.)

Sensorerna ger utslag när det kommer en kraft på metallbitarna. Under sitt experimenterande har Hasted placerat olika metallbitar i skilda delar av ett rum. Han har funnit att, ibland, när dessa metallföremål befinner sig på en rät linje från försökspersonen, t.ex. ovanför varandra, då kommer signalerna samtidigt.

Utifrån detta har han lagt fram en hypotes om en kraftyta (force surface) som kan röra sig i rummet. När den stöter på och passerar genom ett föremål, så erhåller föremålet en kraft. — Hasted säger också att denna yta kanske utgör gränsen mellan två universa. Han talar om "yteffekten mellan parallella universa".

— Jag tror att kraftytan finns i metallen och orsakar att den utvidgas och slutligen bryts itu.

Men sådana manifestationer av kraft är alltid mycket kortvariga: vanligen några få sekunder.

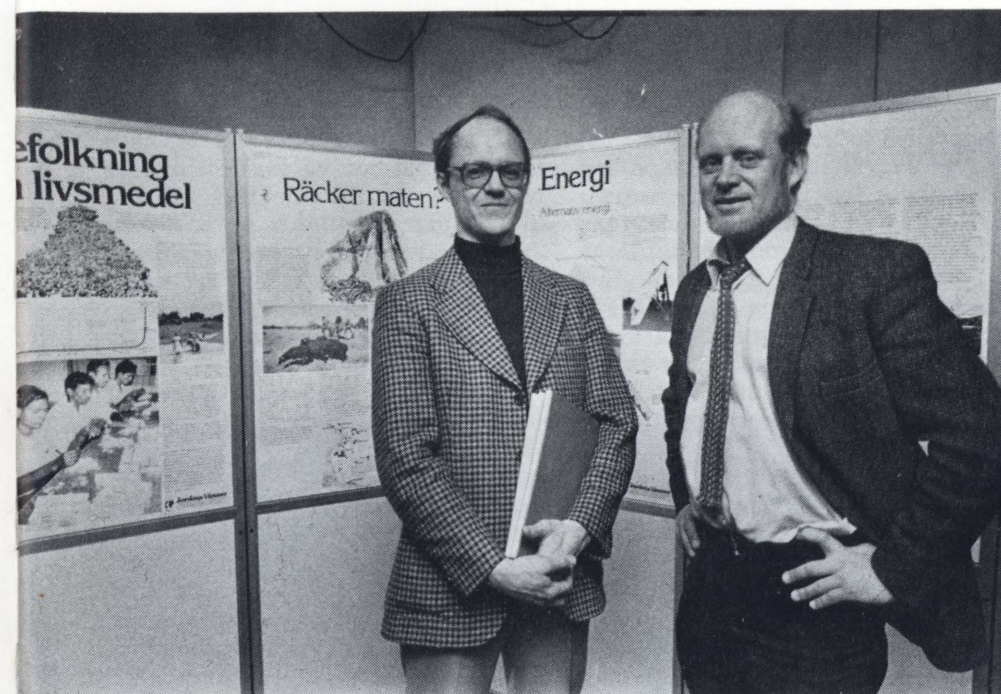
— När man undersöker brotten på metallföremålen, finner man att de flesta är helt normala, men ibland kan man se att föremålen smälter på vissa fläckar, fastän de inte blir varma, vilket är mycket egendomligt. Ibland blir metallen mycket mjuk, vilket är svårt att

tro — men om man, som jag, har hållit mjuk metall i handen, glömmar man det aldrig!

Professorn visar upp ett antal föremål som deformerats genom paranormal kraft. En tunn, platt metallstång, svår att böja manuellt, har vridits till fascinerande former av ett barn som tagit den i handen och en stund svängt den runt.

Det är enligt professor Hasteds uppfattning det omedvetna hos människan som är roten till de paranormala krafterna. Han säger om "mind", dvs. anden, medvetandet, hos människan, att han inte tror att det existerar i rummet, utan är fritt från rummet, och kanske också från tiden. "Mind" existerar kanske i en rum-tid-lös värld, där det inte hindras av rummets och tidens gränser.

Om det nu kan klarläggas att dessa paranormala egenskaper och fenomen finns, får detta då några följder för religionen? Hasted svarar att han som naturvetenskapsman hela sitt liv har varit materialist. Men nu har han vissa bevis för att det finns något annat i verkligheten också än det rent materiella. De krafter som parapsykologin studerar strider mot materialismen.

Framtiden i våra händer

Av Anne-Marie Ehrenkrona

Flera olika grupper uppmanar oss i dag att lägga om livsstil och kämpa för en rättvis fördelning av världens resurser. Men någon riktig aktion har egentligen inte presenterats förrän nu, då Skandinavien fått sin egen folkrörelse, "Framtiden i våra händer", startad i Norge för några år sedan av Erik Dammann, 45 år.

Det började med hans bok med samma namn som rörelsen. Massor med läsare ville följa upp hans idéer. Ett upprop med en bifogad kupong publicerades då i olika tidskrifter, undertecknat av fyra internationella personligheter: Thor Heyerdahl och professorerna Georg Borgström, Gunnar Myrdal och Arne Naess.

Detta hade till följd, att tusentals norrmän sände in kupongen som en garanti för att de ville betala 40 kronor om året för att stödja Dammanns upplysningsarbete.

Idag har Norge 16 000 medlemmar och lokalgrupper finns i Sverige lite varstans. Det är ju inte fråga om föreningar — sådana har vi nog av. Det gäller en rörelse för nytänkande, nya värderingar.

— Men tro inte det är någon ny andlig eller politisk rörelse! säger

Erik Dammann vid ett stockholmsbesök. — Tala då hellre om en realistisk idealism. Vi måste finna en praktiskt genomförd lösning ut ur nuvarande kaos. Ännu finns det hopp för världen, om vi slutar tjata om att utvecklingen inte går att hejda. Den går att hejda, om vi sluter upp kring målsättningen global rättvisa. Allas lika rätt till jordens resurser enligt FN:s förklaring om de mänskliga rättigheterna.

— Och den här gången är det gräsrotterna, som måste handla! Vi vanliga människor! Här gäller det inte någon elitdebatt. De som bara vill analysera den ekonomiska och politiska strukturen, förstår inte den förvandlingsprocess som är A och O för oss. Tänkandet måste äntligen förändras...

Vägen dit är en ny, glad och positiv livsstil enligt Dammann. Ingen livsfientlig asketism! Men individen måste vara beredd att ta konsekvenserna av denna nya målsättning som ersätter begreppet levnadsstandard med livskvalitet. Lyxkonsumtion bör ersättas med medmänsklighet, förnöjsamhet och trivsel...

Bort med pryltänkandet med andra ord. I ekorrhjulet pressar

Erik Dammann t.h. presenterar programmet för pressen i Stockholm. Fil.kand. Bo Kärnekull t.v., initiativtagaren till den svenska rörelsen.

näringslivet på konsumenterna och dessa pressar på politikerna, som i sin tur pressar på näringslivet. De enda, som förmår stoppa hjulet, är vi konsumenter!

Dammann: — Den enda realistiska möjligheten att avhjälpa nöden i världen är, att vi reducerar vår egen förbrukning. I vårt slöseri ligger reserven, som kan lösa världskrisen. 60 procent av det vi köper är saker, som vi blir övertalade att köpa — genom reklamerna och den inställning, som våra inlärda värderingar bygger på. Minst hälften av vår bruttonationalprodukt går till privat förbrukning...

Själv föreslår Dammann att Norges oljerikedomar skall brukas som u-hjälp och han anser också, att Norge kan tjäna som modell för en ny utveckling i andra industriländer: "Vi ska äntligen försöka realisera vad vi innerst inne vill och ge politikerna ett nytt mandat."

Den politiska debatten med nytt förtecken är alltså i full gång. Från nationen till världen. Om vi utvecklar förmågan att avstå från materiella förmåner, kan inte konkurrens om ekonomisk vinning användas som drivkraft längre. Drivkraften måste för en gångs skull bli en annan: behovet att leva meningsfullt. Att ta vara på livet med andra ord med allt vad det innebär av skönhetsupplevelser, gemenskap osv.

Dammann ger ett exempel: i somras tog han sin familj på hustru och sju barn i en roddbåt och steg i land på en holme i fjorden, där de hade det skönt med några brödbitar.

En stund senare tuffade en motorbåt fram och ut kånkade familjen med tusen prylar från fällbord och stolar till uppblåsbara madrasser, kastruller och kök.

De vuxna bara tjtade på barnen och till slut blev det pannkaka av alltihopa. Ingen picknick i det gröna.

Forts. på sidan 22

RELIGIÖST FORUM

Sällskap för religiös information och dialog

Text SM Bilder Rein Vålme

Religiöst Forums ordförande Bertil Persson t.v. och initiativtagaren Gun Lanciai t.h. i samtal på Sökarens redaktion, tillsammans med Dale Allred och Bengt Hammarström, medlemmar i Jesu Kristi Kyrka av Sista Dagens Heliga, där man visar stort intresse för det nya sällskapet.

Gun Lanciai, som är pastor i Scientology-kyrkan, har tagit initiativet till bildandet av ett sällskap för religiös information och dialog, vilket skall vara ett forum för saklig information om religiösa företeelser samt verka för att FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna tillämpas ifråga om trossamfund och enskilda troende.

Bakgrunden till sällskapet bildande är att trossamfund inte sällan blir omnämnda eller beskrivna på ett felaktigt sätt i läroböcker, uppslagsböcker, massmedia, polemisk litteratur osv. Bl.a. har icke-kristna grupper och yngre kristna samfund blivit föremål för fördömsfulla stämplingar av sådana personer med en traditionell kris-

ten livssyn, vilka betraktar "nyreligiositeten" som villolärar och hot mot den kristna tron. Ofta har de angripna inte kunnat försvara sig effektivt utan stått tämligen hjälplösa inför påhopp, t.ex. för att de inte haft så mycket att ge verbalt.

Ibland händer det också att religionshistoriker uttalar sig på ett

okunnigt och fördömsfullt sätt — och problem uppstår, både för dem som blir kritiserade och för religionshistorikern, som råkar ut för klander för sina uttalanden. Religionshistoriker av den äldre skolan är ofta fostrade till att behandla icke-kristna religioner utifrån sin egen kristna övertygelse, men, säger Bertil Persson, som är ordförande i interimsstyrelsen för Religiöst Forum, man har rätt att kräva att religionsexperten skall sätta fakta före sina egna idéer.

Inom Religiöst Forum skall sådana här problem kunna behandlas och föras fram på ett sakligt sätt. Bertil Persson understryker att varje religiös övertygelse har rätt att existera och bli betraktad som något värdefullt. Religionsfrihet innebär i ett demokratiskt samhälle frihet till en personlig religiös uppfattning.

Sällskapet skall bl.a. syssla med granskning av läromedel, uppslagsböcker, universitetslitteratur, radio- och TV-program, tidningar, tidskrifter och polemiska böcker som riktas mot något samfund. Man skall också försöka hjälpa de olika trosgrupperna att bemöta osaklig kritik och fördömsfulla uttalanden samt att få ut fakta om sig själva i läroböcker osv. Och om sådana framstötter sker i ett sällskaps namn, där många trosgrupper är medlemmar, måste det gå lättare att få resultat, än om bara ett enda samfund eller en enskild person står bakom.

Gun Lanciai, den entusiastiska initiativtagaren och drivande kraften i uppbyggnaden av Religiöst Forum, säger att man också kan tänka sig att anordna föredrag, utställningar och diskussionsaftnar. Hon är mycket optimistisk beträffande sällskapets framtid; redan efter mycket kort tid har man hunnit ett betydande stycke på vägen.

Bertil Persson uppger att det finns många exempel på läro- och läseböcker, som ger felaktiga eller missvisande informationer om skilda slag av religiös tro. Han nämner bl.a. bokserien "De var själva med", bredvidläsningsböcker, vilka recenserades i Sökaren nr 3 i år; dessa böcker har han själv läst som recensent för Bibliotekstjänst och utdömt.

Det är mycket allvarligt, säger Bertil Persson, att skolan sprider oriktiga uppgifter. Ty det är ju i skolan som de grundläggande värderingarna ges. När eleverna får i sina händer böcker som oriktigt beskriver vissa former av tro, då fördöpas elevernas fördömsfulla inställning mer och mer. Men det står

i läroplanen för den obligatoriska skolan att eleverna genom undervisningen skall bli rustade att möta det samhälle de går ut i. Men i stället får de en packning på ryggen, bestående av förvirrade föreställningar om en hel del medmänskors som de möter. Felaktig trossamfundsorientering drabbar även religionslärare, folkskollärare och predikanter, som sedan vidareför de oriktiga uppgifterna — med resultat att vissa trosgrupper möts av förakt från personer som blivit felaktigt upplysta.

Läroböcker i bl.a. religionskunskap granskas av Läromedelsnämnden. Men Bertil Persson ställer sig tveksam till nämndens kompetens att bedöma objektiviteten hos böcker i religionskunskap. Det nybildade sällskapet Religiöst Forum har en funktion att fylla, när det gäller granskning av läroböcker, eftersom en hel del missvisande läromedel bevisligen passerar genom nämnden och kommer ut i undervisningen.

Bertil Persson berättar att han en tid själv har arbetat som projektledare för en lärobok i religionskunskap för grundskolans högstadium. Det är biskop Ingmar Ström och han själv som är huvudförfattare; medverkar gör även Carl-Gustaf Boëthius, Walther Mann, Olof Pettersson och Erland Sundström.

När det gäller att presentera de skilda trossamfund, har det gått till så att Bertil Persson har låtit varje samfund skriva ett förslag till presentation av sig självt. Ett krav har dock varit att det skulle vara mindre fakta och mer om hur man upplever sin tro — alltså *tron i funktion*. Förslagsmanuset från samfundet har sedan bearbetats av förlaget och av Bertil Persson och slutligen i samarbete med någon religionshistoriker, kännare av samfundet ifråga. Därefter har materialet gått i retur till samfundet för granskning. Där har man gett sina synpunkter — och till slut har en text kunnat fastställas som alla parter enats om. Naturligtvis har ibland svårigheter uppstått, t.ex. en gång då en religionshistoriker, till en början, på inga villkor kunde godta en framställning från en trosgrupp. Men till sist kunde ändå samförstånd nås. — Samfundet har även fått vara med och välja bilder och text till dem.

Men Bertil Persson framhåller att man i en lärobok, som skall vara objektivt hållen, inte bara kan använda de formuleringar och det faktaurval som samfundet självt anser lämpliga, utan religionshis-

torikern måste få ett ord med i laget som en balanserande faktor.

Detta sätt att systematiskt i samarbete med trossamfund göra en lärobok i religionskunskap har inte tidigare förekommit i Norden. Boken utges av Esselte Studium.

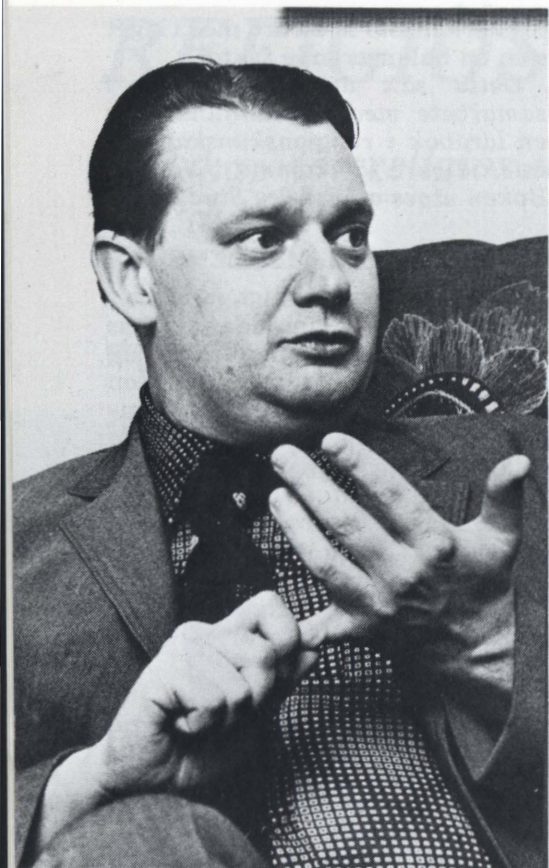
INBJUDAN TILL MEDLEMSKAP

Så snart som möjligt, uppger Gun Lanciai, skall inbjudan skickas ut till alla trossamfund om att bli medlemmar i Religiöst Forum. Hon säger också att det spontant kommer att bli en dialog mellan de skilda samfund, när de får att göra med varandra. När de fungerar tillsammans i en grupp och lär känna varandra, kommer de underfund med att "de andra" inte är så underliga och att deras religiösa tankar kanske trots allt inte är så olika dem man själv har.

Bertil Persson påpekar att vid sådana dialoger kan det ta lång tid innan man förstår varandra. Det kan t.ex. ta timmar innan en utomstående förstår vad ett samfund verkligen lägger in i ett enda begrepp som det använder. Men om man utifrån respekt för varandras tro för en positiv dialog, där man försöker förstå varandra, så har ju därmed också människor kommit varandra närmare.

Gun Lanciai tycker att gränsdragningen kristna — icke kristna är onödigt och kan överbryggas genom en levande dialog. Då kan man bli levande för varandra, verkliga för varandra och sopa undan missförstånd.

Bertil Persson lägger ut texten om sällskapets uppgifter.

Till slut skall nämnas en egendomlig och beklaglig sak, som Bertil Persson berättat om. I Stockholms telefonkatalog står under "Mormoninformation o. Mormonadministration" — och, som det synes, under huvudrubriken "Mormon-Administration. Officiell Information för Jesu Kristi Kyrka av Sista Dagars Heliga" — en adress och ett telefonnummer till en person som ingenting har att göra med Mormonkyrkan utan sprider falska informationer om den! Under "Jehovas Vittnen Information" står samma adress och telefonnummer — liksom under "Pingstvännernas information". Mannen som driver denna verksamhet heter Dietlib Clüver-Felderer och står själv i telefonkatalogen som "journ. forsk.". Han har flera gånger lurat bl.a. massmedia och skolor, som fått tag i honom via telefonkatalogen och trott att han varit officiell representant för t.ex. Mormonkyrkan eller Jehovas Vittnen.

*

Religiöst Forum. Sällskap för religiös information och dialog — vilket är ett preliminärt namn — kan tills vidare nås över ordföranden Bertil Perssons adress Box 748, 171 07 Solna och telefonnummer 08/85 67 37.

MARCUS AURELIUS

en kejsare av Rom
som var stoisk filosof

Marcus Aurelius (121—180) var filosofen på den romerska kejsartro-
nen. Han regerade, 161—180, under
en tid då många yttre och inre fa-
ror hotade riket. Främmande folk
angrep från olika håll. Ekonomiska
kriser, uppror, pest hotade att slå
sönder det väldiga imperiet. Men
Marcus Aurelius, filosofen som
inget hellre önskade än att få leva
sitt liv i stillhet, styrde med stark
hand Rom under denna svåra tid.

Sin berömda bok *Självbe-
traktelser* skrev han till stor
del i härläger. Den utgörs av re-
flexioner kring livet i den stoiska
filosofins ädla anda.

Vi återger här några smärre delar
ur det klassiska verket, utgivet på
svenska i Forumbiblioteket, num-
mer 40. (Övers. Ellen Wester.)

Öva din omdömesförmåga. Den en-
sam kan förhindra att det inom dig
uppstår åsikter som stå i strid med
ett förnuftigt väsens natur och be-
skaffenhet. Den fordrar av oss
självständighet, välvilja mot män-
niskorna och lydnad mot gudarna.

Att människor, som äro så och så
beskaffade, måste handla därefter
är ju nödvändigt. Vilja att det vore
annorlunda är som att vilja, att fi-
konträdet icke skall ha någon saft.
Kom blott väl ihåg, att inom helt
kort skolen i båda, både du och han,
vara döda, och snart återstår av er
icke ens namnet.

Snart skall du dö och ändå är du än-
nu inte skrymtlös och lidelsefri, än-
nu tror du att yttre ting kunna ska-
da dig, ännu är du inte mild mot
alla, ännu är inte din enda tanke
den att handla rätt.

Vad är ondska! — Det som du re-
dan så ofta har sett. Och inför allt
som sker, så tänk på att det är något
som du redan ofta sett. Överallt fin-
ner du ett och detsamma: i den
gamla, den nyare och den nyaste
historien, i staterna och familjerna
förr och nu. Ingenting nytt! Allt
vardagligt och förgängligt.

Gräm dig icke över vad som fattas
dig, utan se på det bästa av vad du
har, och tänk på hur ivrigt du skul-
le eftersträva det, ifall det sakna-
des. Men akta dig på samma gång
att icke din tillfredsställelse förle-
der dig att överskatta detta goda,
så att du skulle oroas av dess för-
lust.

Om smärtan: är den olidlig, driver
den oss ut ur tillvaron; fortfar den,
kan den bäras. Och därunder beva-
rar vårt sinne genom inre samling
sin frid, och vårt förnuft blir icke
sämre. De delar åter, som ta skada
av smärtan, må yttra sig om den
ifall de kunna.

Alltid och överallt står det i din
makt att fromt finna dig i ditt nu-
varande läge, vara rättvis mot dina
medmänniskor och noga pröva dina
förhandenvarande föreställningar,
så att intet oriktigt insmyger sig i
dem.

Älska vad som vederfares dig och
är dig tilldelat; vad kan alstra mera
harmoni?

Framför allt, bevara ditt lugn! Allt
sker ju i enlighet med allnaturen,
och ännu en liten tid, så finns du ic-
ke mer, lika litet som Hadrianus el-
ler Augustus. Se din plikt i ögat,
och minns att du måste vara en god
människa, gör vad människonatu-
ren kräver av dig, och säg blott vad
som syns dig fullkomligt rätt, men
blygsamt och försynt och utan
hyckleri.

När du om morgonen ovilligt står
upp så tänk: jag vaknar för att ver-
ka som människa.

*

*Självdisciplin, oberördhet och inre
frihet var eftersträfvade mål för en
stoisk filosof. Stoicismen var också
en pliktlära, som manade sin an-
hängare att verka i världen för det
goda.*

MED DIG

Jag vill leva samtidigt med dig,
ty där du går fram lyser solen
och öknen blommar i dina spår.

Jag vill bo i det hus där du bor,
ty det bevakas av goda änglar
och där du är råder frid.

Jag vill arbeta på samma fält som du,
och höra dig tala om livets skönhet,
mödans lön och kärlekens välde.

Jag vill dö på samma dag som du,
ty den dagen vet jag med visshet
att himmelens port står öppen.

ÖSTERLÄNSK VISDOM

Var och en bör, vad som än må inträffa, behålla jämvikten och behärska sina
sinnen.

Var och en bör, efter bästa förmåga, söka sanningen, öka sin kunskap och vara
ärlig mot sig själv.

Var och en bör, så ofta det gives tillfälle, säga ett vänligt och uppmuntrande ord
till sina medmänniskor.

Var och en bör sträva efter att övervinna fruktan och se med förhoppning mot
framtiden.

Var och en bör bemöda sig om att glädjas lika mycket åt en annans framgång
som åt sin egen.

Var och en bör tänka det bästa, arbeta för det bästa och vänta det bästa.

Var och en bör vara på sin vakt, att han inte med ord blottar sina tankars oreda
och viljans missriktning.

Var och en bör sträva efter att vinna den styrka, det lugn och den harmoni som
besegrar alla svårigheter och gör världen ljusare och bättre än den är.

DIKTER OCH TÄNKESTYCKEN av Axel Fredenholm (1881—1962)

DET VAR EN GÅNG...

Det var en gång din väg var min,
du följde mig var dag.
Nu går du ensam någonstans,
men var vet inte jag.
Det var en gång din fröjd var min,
jag åt din glädje log.
Nu glädes du åt andra ting
se'n du ifrån mig drog.

Det var en gång din sorg var min,
jag gav dig råd och tröst.
Nu är du ensam med din sorg,
nu når dig ej min röst.
Det var en gång din dröm var min,
du gav ditt löfte då,
att vara mig till värn och stöd
när jag blev trött och grå.

LIVETS FLOD

Livets flod flyter
än stilla, än brusande,
genom växternas
och insekternas värld,
vilddjurens kulor
och fåglarnas nästen.
Livets flod flyter
genom filosofens kammar,
katedralens valv,
den giriges förrådsrum,
förbrytarens håla,
vällustens gemak
och dårhusets galler.
Livets flod flyter
från okända källor
i tider och evigheter
mot fullkomningens
ofattbara ocean.

BEKÄNNELSE

En gammal eremit, som av folket i bygden, där han bodde i ett gammalt ruckel,
kallades fritänkaren, gav mig en dag ett papper på vilket han skrivit sin trosbekän-
nelse. Den var av följande lydelse:

Det ofattbara som är upphovet till stjärnor och själar, alltings början och slutmål,
kallar jag Gud.

Den intelligens som låter solen lysa, blomman dofta och fågeln sjunga, kallar
jag Gud.

Det innersta i mitt väsen som är sanning, skönhet och kärlek, kallar jag Gud.

Den rättfärdighet som talar i samvetet, låter frid följa goda gärningar och ånger
och skam dåliga gärningar, kallar jag Gud.

Den ordning som råder i naturen och det förhållandet att varje förnuftigt väsen
måste skörda sina gärningars frukt, kallar jag gudomlig lag.

Det orättfärdiga, onda och dåraktiga, nöd och förödelse, har sin grund i okunnig-
het och själviskhet. Det är mänsklig förbrytelse mot gudomlig lag.

Religionsformer och filosofiska system, om än mycket felaktiga, visa människor-
nas längtan efter klarhet och sökande efter sanning.

Att komma i harmoni med och anförtra sig åt sanningens, rättens och kärle-
kens dolda krafter, betyder seger över alla svårigheter och evigt liv.

(Denna sidas vishet är hämtad från boken "Vi och våra dagar", Gebers 1948.)

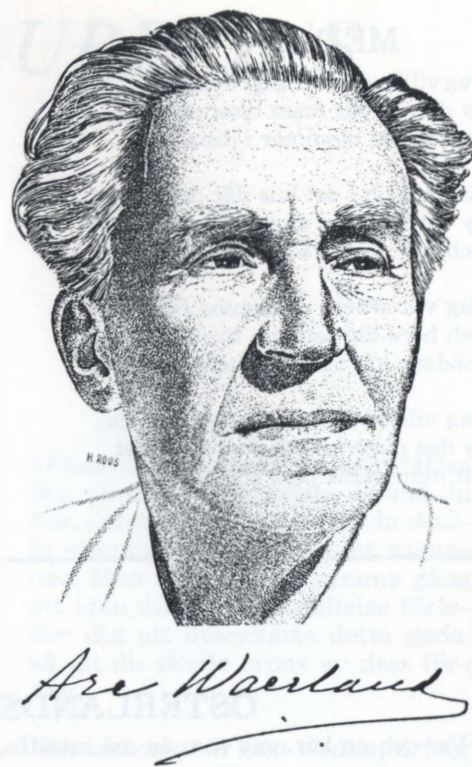
ARE WAERLAND

— väldig hälsokämpe

Av Agne Windmark

"Vill du vara frisk och stark, så föreställ dig ständigt sådan, säger ett gammal ordstäv. Tänk på det goda, sunda och starka, så blir även du själv god, stark och sund. Ty vi blir ständigt vad vi tänker."

Are Waerland i "Tankens makt"

En av de stora svårigheterna med vår tid är att vi har så brått att kasta oss mot morgondagen att vi både snabbt och spårlöst glömmar de erfarenheter som de stora andarna från gårdagen givit oss. Hur många bland dagens tongivande personer — för att inte tala om den larmande ungdomen — minns till exempel den väldige vältalaren och folkväckaren Are Waerland, som för blott få decennier sen gav svenska folket och flertalet av Europas folk anvisningar för ett liv i kroppslig och själslig hälsa?

Are Waerland föddes den 13 april 1876 i den lilla svenskstaden Ekenäs i södra Finland som den äldste av sju syskon. 100-årsdagen av hans födelse firades förra året av Hälsofrämjandet, den livaktiga organisation han givit upphov till. En minnesbok har givits ut över honom och hans verk, och en del studiekurser har anordnats om hans liv och lära, men för övrigt är det — ännu så länge — ganska tyst om hans insats här hemma. En sak talar dock i det tysta kraftfullt för och om honom: den kedja av hälsohem och hälsokostaffärer, som vuxit upp i hans fotspår och praktiskt verkar för hans teser i kostfrågan. Främst bland de förstnämnda är Tallmogårdens Vitalcenter i Sunnansjö, Dalarna, som ofta omnämns i massmedia för sina epokgörande behandlingsmetoder och hälsoreultat. Ovan Tallmogårdens fasad tronar i kraftfulla bokstäver en av Are Waerlands mest kända deviser: "LIVET ÄR ICKE — DET BYG-

GES". Överläkaren på Tallmogården, dr Karl-Otto Aly, en lätt grånad herre i medelåldern med vänligt forskande blick, minns jag bäst som ung, ideell studiosus i medicin, som i likhet med en del andra unga medicinare brukade komma ut till Are Waerland i Framtidshuset på Lidingö och lyssna till hans visdom i livsfrågor. En annan av de unga medicinarna från den gruppen är numera professor i Linköping och lystrar till det inte okända namnet Olof Lindahl. (Om jag hade någon talan i vår av sjukdomsgrasserandet hårt härjade socialstyrelse, skulle jag föreslå — i nåder — att man lät Olof Lindahl få överinseende över kostfrågan på våra sjukhus, så kanske hälften av patienterna kunde skickas hem rätt snart — med huvudet först. Men en sådan tanke är väl alltför djärv för att ens hamna i liggaren.)

DET VAR SÅ DET BÖRJADE...

I min artikel i Hälsofrämjandets minnesbok berättar jag om hur Are Waerlands namn första gången dök upp i tidningen Frisksport, som jag då var ung redaktör för, den 16 juli 1935. En stockholmsflicka — ung släkting till den store pionjären Johan L. Saxon — hade kommit upp på vår redaktion i Göteborg och överlämnat ett exemplar av Are Waerlands engelska bok "In the cauldron of disease" (I sjukdomarnas häxkittel) till mig med en hälsning från författaren Are Waerland att han ville ge den till mig men inte ville se den recense-

rad i tidningen. Jag bläddrade i boken och blev snart fascinerad av den. Vem Are Waerland var hade jag inte en aning om, men boken talade för honom! Den framstående engelske läkaren-författaren J. Ellis Barker hade skrivit i sitt företal bl.a.: "Själv har jag läst alla de mest betydande hälsoböcker, som utgivits på engelska, tyska, franska och andra språk, men inte funnit någon som kan göra detta arbete rangen stridig, och jag tvekar ej att säga att 'I sjukdomarnas häxkittel' är en av de bästa böcker jag någonsin läst, en av dem som gjort det djupaste intrycket och att kommande generationer kanske skall förklara den för den bästa hälsobok som någonsin skrivits."

Jag blev fascinerad av boken och började referera den i Frisksport. Och inom kort skrev Waerland och tackade för tidningen och bad att få bli med i vårt dåvarande frisksportförbund. Och så började han skriva i Frisksport. Det var märkliga, djuppejlande artiklar om löpning, friluftsliv, grovgröt (kruska) och råkost — men också om livskonst och sann mänsklig kultur. Frisksport fick nytt liv och gick ut i rekordupplagor, som aldrig senare slagits.

SJUKLINGEN SOM BLEV EN KRAFTKARL

När jag första gången mötte Are Waerland, efter att ha cyklat större delen av vägen till Alassio, Italien, i augusti 1936, såg jag för mig typen av en sentida vikingahövding, en

60-åring med en olympiers smidigt kraftfulla kropp, väldiga lungkapacitet och självklara andliga resning. Som idrottsskribent sedan tonåren var jag van att bedöma en sportmans stamina och uthållighet. Are Waerland gav intryck av en vältränad 30—40-åring. Han hade haft en god fysik från barnsben och byggt upp den genom gång, skidåkning, segling och andra naturliga idrotter. Under sina många londonår hade han gått i skola hos den då-förtiden världsberömda "kroppskulturisten" Eugene Sandow, vars namn var ett Sesam öppna dig! i gamla tiders Frisksport. Här var en man med ett budskap och med kraften att framföra det!

Han sov ute på balkongen i fläkterna från Medelhavet och började sin arbetsdag vid 3-tiden på morgonen. När vi träffades vid kruskalunchen hade han redan ett intellektuellt dagsverke bakom sig. Sen vilade han en timme, innan nästa arbetspass började. Han skrev artiklar och böcker i en flödande följd. Efter råkostmålet på eftermiddagen — i Pensione Stellas skuggiga trädgård, där vi kunde ta mogna fikon direkt från träden — gick vi ut tillsammans. Han var en fascinerande guide, som kände allt om dessa sköna traktens historia och minnesmärken. Med sina 60 år gick han ledigt ifrån mig — med mina relativt vältränade 30. På den tiden fanns bara några få enkla pensionat i Alassio. I augusti var turist-säsongen över och på kvällarna låg sandstranden öde och tom. Där nere vid havet i solnedgången deklamerade Are ett urval av vårt lands skönaste poesi. Are Waerland var född vältalare. Redan i tonåren hade han för att ersätta en hastigt insjuknad talare nödgats att oförberedd hålla ett föredrag om Finlands konstitutionella rättigheter. Han gjorde succé och för på turné efter turné som bejublad folktalare. Tills en dag röstens svek honom. Mitt under ett föredrag fick han viska fram en ursäkt och dra sig ur spelet. Flera halsspecialister, som undersökte ynglingen, förklarade att han ådragit sig en obotlig halskatarr och för alltid fick ta farväl av de offentliga talarstolarna. Den domen och en dödshotande bukhinneinflammation var det som satte den unge Are Waerland på kurs mot studiet av hälsan som det stora livsproblemet för honom själv — och de nordiska folken.

"FÖRST SKALL JAG GÖRA MIG SJÄLV FRISK..."

De åtta dagar vi följdes åt längs Alassios sandvita kustbåge och på

trånga, kryddoftande stigar uppe på alpsluttningarna, berättade Are för mig sin levnadshistoria, sina drömmar och visioner och linjerade i stora drag upp konturerna för sin framtid.

Redan som ung studerande i Uppsala hade han kunnat glömma allt omkring sig och sitta och stirra in i framtiden. En glad kamrat som sökt honom frågade en dag:

— Hör du Are, vad sitter du egentligen och funderar över?

— Jag funderar över hur jag först skall göra mig själv frisk och sedan svenska folket.

Det där tyckte vännen lät lite väl starkt även för att komma från den här självsäkra finlandssvensken, så han relaterade undrande historien för Ares syster.

— Var lugn du, sade hon. Jag känner Are. Har han sagt något sådant, så kommer han också att fullfölja det.

Sin lysande bana som folkbildare hade den unge Are Waerland börjat i allvarlig kristen anda. Djupast kom kanske denna till tals i den blygsamma skrift "Brev till en dalkarl om kriget", som han 1915 utgav från trycket: "Det är lätt att upplysa och lära barn och vuxna sanningar. Men endast lidandet kan kuva människans passioner och göra henne verkligen upplyst, göra sanningen till en levande kraft i hennes liv. — Därför må vi hälsa lidandet som Guds medel att uppföra då intet annat hjälper"...

Tryckfrihetsdomen över boken om Hammarbymordet — "När länkarna brista" (1924) — då en fri och stolt sanningssökare tystades, medförde för Are Waerland en omprövning av alla värden. Tre månader i en unken fängelsecell strök ut ur hans medvetande resterna av en dogmatisk kristendom, som hans logiska sinne aldrig riktigt kunnat smälta och återfödde minnet av friborna vikingafäders livssyn. Den kämpa jag här stod inför såg ut att ha kallat Odins korpar till sin sida för att ensam med dem ta upp kampen för folkhälsa och andlig frihet mot en fastlåst skolmedicin och teologisk Gudfadersanda, vars felresultat han obönhörligt avslöjade.

För var dag och timme som gick blev jag allt starkare medveten om att Are Waerland gjort upp sitt beslut att från och med nu satsa sig själv på sitt livs stora uppgift som hälsolärare för de nordiska folken.

Som han stod där på stranden, belyst av solnedgångsbloden utifrån havet, var han ett praktfullt människoexemplar, den högsta inkarnation av hälsa jag dittills sett. Han hade i sanning besegrat

Are Waerland, i 60-årsåldern, på sin sov- och solbalkong i Alassio vid tiden för Agne Windmarks besök där 1936.

aeskulapernas dom över sin stämma. Någon timme var kväll övade han målmedvetet sin strupe, lät talets väljud välla ut över den sovan- de stranden, rulla vidare över det glödande havet och hän mot fjärran kuster. Det var en röst som ett orgelspel, en domsbasun, en förledande panflöjt. Alla skiftningar fanns det i den. Jag insåg snart att jag stod inför en talets konstnär, född att betvinga och trollbinda en stor publik. I sanning, den 60-årige Are Waerland hade tagit revansch på aeskulapernas dom över tonåringen!

Fascinerande var också de hälsoartiklar och bokkapitel han dag för dag läste upp för mig. Och skriva kunde han! När hans stilkonst nådde som högst, vilade över den en kraft och elasticitet, som endast en språkets mästare besitter. Ord och meningar följde varann i passad-vågens fasta och mjuka rytm. Särskilt väl minns jag den definition på begreppet hälsa, han läste upp för mig en kväll då himlavalvet stod som en flammande purpurkupa över Alassios strand. Jag lärde mig den utantill, ord för ord.

HANS DEFINITION AV HÄLSA

"Hälsan är en upplevelse, en livserfarenhet, en sublim livskänsla, en underbar musik, som genomström-

mar vår varelse, ej endast för några ögonblick utan från morgon till kväll och kväll till morgon. Den är som en ständigt brinnande lampa, vars olja aldrig tar slut, som en vitflammande låga, vilken hämtar sin näring ur varje liten cell i vår kropp — och genom dem ur solens dolda lyskraft i växtvärldens mångfald av färgskimrande frukter, gulnade sädesax och mörkgröna blad. Inför upplevelsen av allt detta brister alla definitioner och faller till marken som vissnade löv. Allt vad vi kan göra för andra är att peka på hälsans första förutsättningar och visa dem den väg de måste vandra för att nå dit. Hälsan är resultatet av alla organs harmoniska samarbete, av en harmoni mellan en fullkomligt frisk hjärna och en sund kropp, mellan människa och människa, människan och världen, samt människan och det vi kallar för Gud. Den sanna kunskapen som är visdom växer fram ur allt detta som blomman ur fröet, jorden, vattnet, luften, ljuset och solkenet. Det verkliga vetandet kan aldrig vinnas annat än genom ett sunt liv och är produkten av en livsharmoni, som vi först måste se till att förverkliga i våra egna kroppar och vår egen själ innan vi kan fatta den med vårt förstånd och göra den till en samhällslig egendom."

SOM EN NATURKRAFT

Det stod snart klart för mig under våra samtalspromenader längs via Romana, där varje omsorgsfullt infogad sten talar mångtusenårig historia, att Are Waerland var intuitivt medveten om en föregående inkarnation som brandskattande vikingahövding på dessa solljusa stränder. Det var som om han velat gottgöra det. Självtäcktes han betrakta sitt försvar av de båda mordåtalade italienerna Jaconelli och Valente i Hammarbydramat som en avbetalning på gammal skuld. Särskilt älskade han Alassiobukten. Med en inlevelse som om han själv varit med kunde han skildra vikingaskarornas landstigning här nere i nattliga plundringsraider och hur de vid törvedsfacklornas sken stormade fram som bärsärkar, vigande den yrvakna strandbefolkningen "till vila vid svärdets vaggsång", som Viktor Rydberg mer melodiskt än medkännande uttrycker det. Då kunde han stanna mitt i talet, lyfta sin tunga vandrarpåk av ek med dubbelt handgrepp och låta den vina i en väldig cirkel kring sitt huvud, medan han knäande svepte runt i en ursinnig strid mot inbillade fiender. — Just så slogs de

med sina tunga bronssvärd, sade han. Jag upplever det så inom mig.

Självtäcktes han betrakta sitt försvar av de båda mordåtalade italienerna Jaconelli och Valente i Hammarbydramat som en avbetalning på gammal skuld. Särskilt älskade han Alassiobukten. Med en inlevelse som om han själv varit med kunde han skildra vikingaskarornas landstigning här nere i nattliga plundringsraider och hur de vid törvedsfacklornas sken stormade fram som bärsärkar, vigande den yrvakna strandbefolkningen "till vila vid svärdets vaggsång", som Viktor Rydberg mer melodiskt än medkännande uttrycker det. Då kunde han stanna mitt i talet, lyfta sin tunga vandrarpåk av ek med dubbelt handgrepp och låta den vina i en väldig cirkel kring sitt huvud, medan han knäande svepte runt i en ursinnig strid mot inbillade fiender. — Just så slogs de

med sina tunga bronssvärd, sade han. Jag upplever det så inom mig. Självtäcktes han betrakta sitt försvar av de båda mordåtalade italienerna Jaconelli och Valente i Hammarbydramat som en avbetalning på gammal skuld. Särskilt älskade han Alassiobukten. Med en inlevelse som om han själv varit med kunde han skildra vikingaskarornas landstigning här nere i nattliga plundringsraider och hur de vid törvedsfacklornas sken stormade fram som bärsärkar, vigande den yrvakna strandbefolkningen "till vila vid svärdets vaggsång", som Viktor Rydberg mer melodiskt än medkännande uttrycker det. Då kunde han stanna mitt i talet, lyfta sin tunga vandrarpåk av ek med dubbelt handgrepp och låta den vina i en väldig cirkel kring sitt huvud, medan han knäande svepte runt i en ursinnig strid mot inbillade fiender. — Just så slogs de

med sina tunga bronssvärd, sade han. Jag upplever det så inom mig. Självtäcktes han betrakta sitt försvar av de båda mordåtalade italienerna Jaconelli och Valente i Hammarbydramat som en avbetalning på gammal skuld. Särskilt älskade han Alassiobukten. Med en inlevelse som om han själv varit med kunde han skildra vikingaskarornas landstigning här nere i nattliga plundringsraider och hur de vid törvedsfacklornas sken stormade fram som bärsärkar, vigande den yrvakna strandbefolkningen "till vila vid svärdets vaggsång", som Viktor Rydberg mer melodiskt än medkännande uttrycker det. Då kunde han stanna mitt i talet, lyfta sin tunga vandrarpåk av ek med dubbelt handgrepp och låta den vina i en väldig cirkel kring sitt huvud, medan han knäande svepte runt i en ursinnig strid mot inbillade fiender. — Just så slogs de

ALKALOIDERNAS HÄXDANS

Det var Are Waerland som myntade det drastiska begreppet "alkaloidernas häxdans". Han syftade med detta på det kvävehaltiga organiska ämne som ingår i många mediciner och gifter, såsom morfin, kinin, atropin och kokain men som han menade även fanns i köttet. Den som åt kött — vilket han empatiskt utdömde som människoföda — fick i sig av dessa alkaloider (förutom alla giftiga förruttnelsebakterier och annat ont), vilka i sin tur skapade kravet på fler alkaloider. Sådana finner den stressade nutidsmänniskan lätt i alkohol och tobak, kaffe,

Finns det något underbarare och mer betydelsefullt ord än hälsa? Dess rot är ordet hel i betydelsen hel, full, fullkomlig, harmonisk. Hälsa betyder därför helhet och fullhet — att vara en fullkomlig del av den stora livsharmonin.

ARE WAERLAND

te och andra stimulantia. Och sedan kan cirkeln lätt vara slutet med det första blösset hasch eller sprutan av amfetamin.

Are Waerlands rekommendation av en lakto-vegetarisk kost, d.v.s. en vegetabilisk kost, kompletterad med mjölk och mjölkprodukter, var för sin tid den mest fullvärdiga kost, vi kunnat komma fram till i Västerlandet. Sedan sojabönan blivit mera känd här hemma har med utgångspunkt från England en koströrelse uppstått, som kallar sig veganer och som pläderar för en livsföring på helt vegetabilisk grund — utan några som helst mjölkprodukter. Så långt ville inte Waerland gå — hans mål var en fullvärdig folkkost, som alla utan risk kunde livnära sig av — och med full behållning ifråga om både näringsämnen och smaksensationer.

Man frågar sig hur det skulle stått till med den svenska folkhälsan — som snarare borde benämnas folksjukdomen, eftersom vi snart inte har friska tillräckligt för att vårda de sjuka — om Are Waerlands kostprinciper blivit prövade och förvaltade av ansvariga myndigheter.

Enbart skolmåltiderna nuförtiden, som är en orgie i blodpalt och köttmåltider, predestinerar ju för ohälsor av alla de slag. Den framstående näringsforskaren och internationelle tolken Ralph Gieser, som hämtar mycket av sitt aktuella vetande från viktiga medicinska kongresser, yttrade vid ett föredrag nyligen att mycket av skolungdomens stress, virrighet och okoncentration och deras allt tidigare sexualdrift kan hänföras till den enorma fläskkonsumtionen. Grisarna som snabbväxer med hormontillsatser, slaktas just i "mognadstiden", när de är som mest sexhungeriga. Och naturligtvis går dessa sexualhormoner vidare till dem som äter köttet jämte allt det adrenalin som slaktångesten för med sig. Kanske har Ralph Gieser rätt — liksom Are Waerland? Och kanske är detta den innersta

förklaringen till den knarkhunger som idag träffar en så stor del av vår oskyddade ungdom. Man får bara hoppas att socialstyrelsen — liksom vi andra dödliga — har förmåga att lära av misstagen.

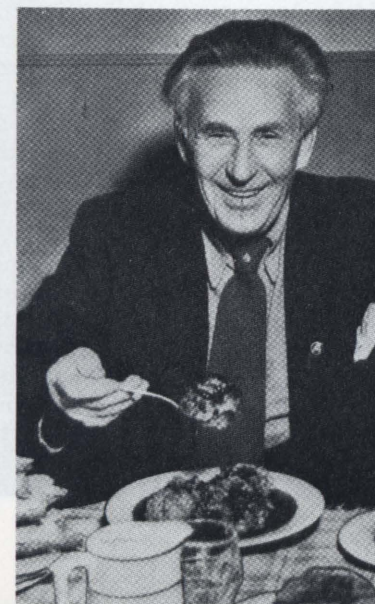
VID SLUTET AV VÄGEN...

Are Waerland dog i sitt älskade Alassio den 20 november 1955 vid nära 80 års ålder i armarna på sin livsledsagerska, Ebba, som just kommit resande dit ned ifrån Ultima Tule. Innan pennan föll ur hans hand hade han hunnit avsluta sin sista bok "Livsåskådning och personlighet" med dessa rader — om den Kristusande, som han efter ungdomens irrfäder återfunnit:

"Låt oss aldrig glömma att han är den största och mest levande kraften i vår värld! — Ingen kan så hjälpa och förstå oss som han! Och med ingen annan kan vi så lätt komma i förbindelse som med honom och hans stora kärlek — den största kärlek, som någonsin uppenbarats på jorden! Och därmed har han samtidigt uppenbarat för oss universums innersta kärna: Gud som oändlig kärlek och vår levnadsväg som en pilgrimsfärd, vars slutmål är den gudomliga fullkomningen."

Så avslutade den sentida vikingakampen Are Waerland sitt jordeliv i denna inkarnation, som han vikt åt "de nordiska folkens kroppsliga och andliga pånyttfödelse". Samtidigt slipade han sin själs diamant till än högre uppgifter i ett kommande jordeliv, där förhoppningsvis somliga av de frön han sått, då skall ha kommit till mognad.

Anm. Minnesboken "Are Waerland och hans verk" — i redaktion av Richard Jobson — fås från: Hälsofrämjandet, Box 155, 183 22 Täby. Övriga Waerlandböcker — inklusive "I sjukdomarnas häxkittel" och "Naturläkekonsstens bok" — fås från: Reformförlaget, Box 106, 245 00 Staffanstorps. Tel. 046/25 58 70.

Skolmedicinens största misstag

Av Are Waerland

Det gäller inte i främsta rummet att bota sjukdomar utan att lägga om livsföringen så att det ej mer blir några sjukdomar "att bota".

Så länge läkaren lever på ett sådant sätt att han KAN bli sjuk, skapar han med den ena handen det han sedan med den andra söker bota.

Den livsföring, som leder till fullkomlig hälsa, visar sig även i praktiken som den suveräna metoden vid sjukdomsbehandlingen.

Vi har ingen rätt att införa i våra kroppar något som från evolutionärt-biologiska synpunkter ej hör samman med den mänskliga organismens normala hushållning och samtidigt vänta att den dock skall fungera hundra procentigt.

Skolmedicinens största misstag är att den med ett nästan fullständigt förbiseende av de stora livssammanhangen söker att med

konstlade medel befria den civiliserade människan från hennes många flagranta brott mot dessa sammanhang i form av sjukdomar — endast för att sätta henne i stånd att efter tillfrisknandet ånyo begå precis samma brott.

Den yttersta sjukdomsorsaken i varje civiliserat samhälle är och förblir majoriteten av våra legitimerade läkares falska inställning till problemet hälsa och sjukdom samt deras allmänna likgiltighet inför och okunnighet om det mest elementära i den PERSONLIGA HÄLSOVÅRDEN och livsföringen, vilket allt i den sista analysen bottenar i den KOST, de dagligen förtär samt de njutningsmedel de använder och är hemfallna åt.

Säg mig vad du äter, dricker och stimulerar dig med, och jag skall säga dig vem du är, vad du tänker, menar och tror.

Människan på väg...

Några citat ur Are Waerlands bok "Vi och våra gudar" (1943)

Var en titan i det godas tjänst! Bed om kraften därtill!

Människan är liten i vad hon är, men stor i vad hon kan bli. Hon är en gnista av den gudomliga elden; ett frö nedlagt av Skaparen i den jordmån som utgör vårt universum; en själslig atom, oförstörbar, evig, stadd på en aldrig ändande utvecklings- och upptäcktsfärd genom tillvaroform efter tillvaroform i detta universum, som undan för undan skall uppenbara för henne alla sina hemligheter.

Människan är sålunda en länk mellan sin egen forntid och framtid. Hon bär hela sin och sitt släktes forntid med sig och alla sina framtidsmöjligheter inom sig.

Sådan hon nu är, är hon liten, eländig, småaktig, självisk, klagande, kvidande, räddhågad, obehärskad, härsklysten, disharmonisk och svag. Men på samma gång bär hon inom sig fröet till allt stort och skönt, och är i sanning arvtagare till hela detta strålände universum och de ofantliga skatter och utvecklingsmöjligheter, det gömmer. Hon är arvtagare till ett världsrike. — Hon bär inom sig framtidens människa.

Intet sker på jorden som ej samtidigt har sin givna inverkan på

de liv som kommer och de öden som människan skall genomgå i andra världar. Allt vad hon tänker och gör under sitt jordeliv påverkar i minsta detalj hennes tillstånd och möjligheter efter det hon avklätt sig kroppen, sin jordiska klädnad. Vi spinner och väver således varje dag och timme under vår jordiska tillvaro på den själsliga och kroppsliga dräkt vi skall bära när våra levnadsdagar här är ändade. Ligger det ej något ofantligt stort och upplyftande i detta? Kan väl en gudomlig skapare, världsalltets upphov och styresman ha ordnat det på ett bättre och rättvisare sätt?

— — —
Hur litet detta stoftgrand bland planeter, som vi kallar vår jord, än må vara, så har den dock sin mission att fylla. Lugnt och tryggt bär den oss på en högre Allmacts bud i en svindlande kretsgång runt detta ofantliga klot, Solen — Helios, "Ljustitanen" — som lika oföränderligt hälsar oss varje morgon med sitt strålände skimmer, men som dock blott är en bland solar utan tal i ett världsallt utan botten och utan gräns.

SANNERLIGEN, VI ÄR ARVTAGARE TILL ETT VÄRLDSRIKE!

MIN VÄG TILL KRISTEN ZEN-MEDITATION

Sökarens redaktör har bett mig skriva en personlig berättelse om min väg till zen-meditation. Jag har ändrat rubriken till "kristen zen-meditation". Jag anser mig inte utöva zen i japansk mening utan en av zen inspirerad kristen meditation. Egentligen borde man inte heller skriva "zen-meditation". Det japanska ordet "zen" betyder "meditation". Men i vårt språkbruk har "zen" fått den speciella betydelsen av den meditationsform som utformats i japansk och kinesisk buddhism och som i vår tid börjat spridas också i västerlandet, och där också bland övertygat kristna.

Upanishaderna

Redan som student på 1930-talet fascinerades jag av gamla indiska meditationstexter och meditationsanvisningar, framför allt i Upanishaderna. Jag började fundera över hur dessa anvisningar och tankar förhöll sig till den kristna tradition som jag växte upp i — min far var biskop i Lund. På 1940-talet fick jag tillfälle till fördjupade indologiska studier, som ledde fram till min doktorsavhandling 1946 om vad frälsning innebär i de vediska texterna. Jag arbetade mest på egen hand. I de kristna kretsar som jag rörde mig i fanns inte mycket intresse för indisk meditation. Bland indologer som jag hade kontakt med och undervisades av fanns inte mycket intresse för kristen tradition. Något doktorandseminarium, där jag kunde få hjälp till mitt arbete, fanns inte.

Kristendomslärare

På 1950-talet hade jag inget tillfälle att fullfölja mitt intresse för meditation. Mitt liv fylldes av mina uppgifter som lärare, som läroboksförfattare, som familjefader (fyra barn föddes mellan 1944 och 1952). Som lärare i kristendom blev jag emellertid alltmer besvärad av svårigheterna att förena den kristna

traditionen med vanligt tänkande, sådant jag mötte det framför allt i skolan. Kristendomen i traditionell form blev alltmer främmande för mina elever, och mina elevers frågor blev mina egna frågor.

Honest to God

En viss befrielse upplevde jag i början av 1960-talet genom den engelske biskopen Robinsons bok "Honest to God". Jag minns att jag fick min första bekantskap med den på Bromma flygplats, där jag på hemväg från ett sammanträde med Religionspedagogiska Institutets styrelse hittade ett nummer av The Times. När jag sedan läste boken, befann jag mig i Norge i pietistisk miljö på en konferens med norska religionslärare. Robinson visade mig hur man kunde vara aktiv i sin kristna tradition och ändå känna sig främmande för många av de läromässiga uttrycken för den traditionen. Robinson byggde bl.a. på den tysk-amerikanske teologen Paul Tillich, som jag hört talas om, då jag 1949 under ett halvår i USA studerade amerikansk kristendomsundervisning men som jag då funnit för svårtillgänglig. Jag fick fatt på mer lättfattliga ting av Tillich, bland annat predikosamlingen "The Shaking of the Foundations", som gav mig mycken personlig hjälp.

Indien

Personlig förnyelse fick jag också i slutet av 1960-talet genom en tyvärr bara kort studieresa till Malaysia, Singapore och Sydindien, som sedan följdes av en tyvärr ännu kortare studieresa till Sri Lanka och Sydindien 1972.

TM

Vid samma tid, i början av 70-talet, började intresset för indisk meditationstradition bli mer allmänt i Sverige. Den mest framgångsrika formen blev Transcendental Medi-

tation, som började ordna meditationer lite varstans. På våren 1972 gjorde TM en drive bland lärare i Malmö, där jag hoppade på, och jag fullföljde kursen med initiation och allt. Jag började meditera efter TM:s anvisningar och hade god behållning av det. För mitt intresse för de gamla indiska skrifterna och för hur deras innehåll kan relateras till kristen tradition fick jag tyvärr inte mycket näring bland TM-meditatorerna. Kunskapen om den indiska traditionen var inte särskilt stor, och den kunskap man hade var bara den som förmedlats av TM:s ledare Maharishi. Man förklarade att TM inte hade med religion att göra. Diskussionerna rörde sig bara kring hur man skulle tillämpa vad Maharishi hade sagt, och vidareutbildning bestod i att lyssna på Maharishi på band. Jag kände mig otillfredsställd och instängd.

Zen

I Rättvik började Hans Hof ge kurser i zen-meditation. Sin egen väg till zen har han beskrivit i sin bok "Mer människa". Med Hof kände jag mig ha mycket gemensamt: vi hade båda en fast lutherskt kristen tradition som bakgrund, vi var båda verksamma inom skolans värld, båda engagerade i religionsundervisningens problem. Sommaren 1973 lyckades jag komma iväg till en introduktionskurs i zen i Rättvik. Jag kände det som en befrielse att kunna fortsätta meditera utan att vara bunden i Maharishis band. Jag återvände till Rättvik sommaren 1974 på en fortsättningskurs och vann ökad säkerhet att meditera på egen hand. — Inom zen råder en öppnare atmosfär än inom TM. Det finns många som arbetar med frågan om förhållandet mellan kristen tro och zen-meditation. Bland dem som gör det i Sverige vill jag särskilt nämna Wilfrid Stinissen, som samarbetat med

Hof bl.a. i boken "Meditation och mystik". Tidskriften "Vår Lösen" gav 1976 ut ett specialnummer om meditation (9). Vad Stinissen där skrivit om "Objektlös meditation och kristen tro" innehåller de bästa formuleringar jag känner till för den meditationsform som jag försöker utöva.

San Francisco

Sommaren 1975 fick min fru och jag uppgiften att tillsammans medverka i undervisningen vid San Francisco Theological Seminary. Jag hade underrättat våra amerikanska vänner, som engagerade oss, att mitt speciella intresse var meditation. Därför fick jag under en av våra sex undervisningsveckor uppgiften att leda en grupp amerikanska präster i en "skill workshop" i meditation. Det var vår sista vecka där, och under de fem föregående veckorna lade jag ner mycket tid på förberedelser. San Francisco-området, inte minst Berkeley, är ett idealområde för den som är intresserad av att studera meditation i olika former. Där finns specialbokhandlare i ämnet, där ges instruktion vid olika centra. Jag besökte bl.a. ett zen-centrum i San Francisco och dess filial strax utanför, en kollektivfarm. Jag läste så många böcker jag hann med och fick med mig åtskilliga fler hem — ännu har jag inte hunnit läsa dem alla. Den författare som mest fascinerade mig var William Johnston, en irländsk jesuit, verksam i Japan. Han har skrivit en liten bok, som han kallar "Christian Zen", följt av en något större "Silent Music — The Science of Meditation". Titeln "Si-

lent Music" kommer från Johannes av Korsets kända dikt "Själe dunkla natt". Johannes av Korset, spansk karmelit på 1500-talet, åberopas ständigt av dem som nu arbetar med kristen meditation med zen-inspiration. Wilfrid Stinissen, som jag nämnde nyss, själv karmelit, för i Sverige den traditionen vidare.

Kristen djupmeditation

Fylld av entusiasm över vad jag i USA upplevt av möjligheter till kristen meditation inspirerad av zen kom jag tillbaka med föresatsen att skriva en bok i ämnet för svensk publik, en föresats som jag ännu inte lyckats fullfölja. Men jag har tagit initiativet till en svensk arbetsgrupp för sådan meditation. Vid vårt första sammanträde beslöt vi använda termen "kristen djupmeditation". På arbetsgruppens uppmaning utgav jag 1976 en liten programskrift, kallad "Kristen djupmeditation". Inom Svenska kyrkans organisation i Lunds stift leder jag regelbundet återkommande kurser i kristen djupmeditation.

Daglig meditation ger kraft

Det ingår i min normala livsföring att meditera (med zen-teknik) 20 minuter varje morgon. De tjugo minuterna brukar förlängas något genom att jag först gör några kroppsliga avspänningsövningar — något av vad jag lärt mig av eutopipedagogen Gun Kronberg, som är flitigt verksam vid Rättviks meditationscentrum. Jag brukar gå upp vid 5-tiden och ta avspänning och meditation, innan jag dricker morgonkaffe och läser morgontid-

ningar. Det är en god start på dagen, ger mig kraft och samling. Det behövs. Olika människor har olika problem. Mitt speciella problem har blivit mina hörselsvårigheter, som på många sätt är ett handikapp. Hörselnedsättningen bröt igenom 1963. Sedan dess har jag stora bekymmer med att höra vad mina elever säger i skolan. Många former av socialt liv är jag utestängd från. Jag har svårt att vara där många människor talar samtidigt. Social samvaro med historieberättande, diskussioner o.dyl. är jag utestängd från, liksom från teater. För mig är det så att jag bara hör fragment av vad människor säger. Jag måste gissa mig till det mesta. Övriga repliker kan jag aldrig uppfatta. Att ständigt söka konstruera vad jag tror människor säger är mycket tröttsamt, och jag orkar aldrig vara länge tillsammans med andra människor.

Att vara utestängd från så mycket som andra människor engageras av bereder lätt vägen för depression. Meditationen hjälper mig mot depressionen, ger mig kraft att våga vara mig själv med mina speciella handikapp och möjligheter, finna min väg i relativ ensamhet och bland böcker.

Upplevelser

Meditationen hänvisar mig till att "resa i mitt inre". Några märkvärdiga upplevelser på den resan kan jag inte säga att jag gjort. Eftersom jag i mitt arbete mycket sysslar med att läsa och skriva, är det ofta sådana tankar som snurrar runt i huvudet under meditationen. Formuleringar till vad jag ska skriva dyker upp, t.ex. i morse om hur jag skulle formulera mig i den här artikeln. Om jag fastnar för mycket i sådana tankar, tar jag gärna till en kristen bön, helst Jesus-bönen "O Jesus Kristus, Guds Son, förbarma dig över mig" och låter ord och andning följa varandra.

Utan några märkvärdiga upplevelser känner jag meditationen ge mig kraft och en inre glädje, som jag identifierar som kraft från Gud, livets källa.

Genom den kontrollerade andningen ger jag mitt liv åt Gud och får det tillbaka från honom. — I meditationen skapas en tomhet i

Forts. på sidan 22

Artikelförfattaren tillsammans med den kände buddhistmunken Nyana-ponika i Kandy, Sri Lanka 1972.

MEDITATION

— en frihet i glädje

Av Eva Jagrell-Åkesson

*"Friden kommer inifrån.
Sök den alltså inte utanför."*

Helhjärtat instämmer jag i detta enkla men djupa buddhistiska tänkespråk. Genom att byta ut friden mot friheten kan man göra ytterligare ett tänkespråk:

*"Friheten kommer inifrån.
Sök den alltså inte utanför."*

För mig symboliserar meditationen en stor frihet. Friheten att söka och upptäcka något som gradvis förändrar mig mot förhoppningsvis en allt större förståelse och insikt på olika plan.

Vad är förklaringen till vår tids nyvaknade intresse för meditation? Sannolikt finns det flera förklaringar. Vår tids oro, stress och okoncentration har ökat behovet av inre samling och kraft. En viktig faktor är säkert också att fler och fler mediterar, allt fler och fler upplever meditationen som något positivt och nyskapande. På så sätt sprids meditationen. Den som själv upplevt meditationens goda vill helt naturligt dela med sig av sin upptäckt. Frågan är om inte meditationen idag har drag av en folk-rörelse. Men den arbetar mycket i det tysta, det ligger på något sätt i dess eget väsen, att lågmält och stillsamt föra ut sitt budskap.

Att meditera är ingen nyhet i historien. Det är en aktivitet som är återupptäckt av oss västerlänningar nu. Meditation har praktiserats i tusentals år och i så gott som alla kända kulturer. Människans längtan efter frid och harmoni, efter koncentration och en väg att upptäcka sig själv och därmed också sin omvärld är evig. För många har meditationen varit vägen att stilla denna längtan och komma i bättre balans med sig själv och livet.

Själv har jag mediterat i ungefär fem års tid. Men jag mediterade även tidigare, skillnaden var att jag då inte var medveten om att jag mediterade. Personligen tror jag, att de flesta människor mediterar,

var och en på sitt vis. Att låta blicken vila vid stearinljusets låga. "Att försvinna" in i brasans flammor. Att följa solen när den sjunker vid horisonten. Att se in i den älskades ögon. Att försjunka i toternas värld. Att bli ett med dansens rytm. Allt detta är för mig meditation. Många människor mediterar alltså helt naturligt och spontant. För egen del vill jag gärna använda ordet meditation utan några snäva gränser och definitioner. Öppet och med plats för det oändliga möjligheter, som en storartad gåva till människorna, att själva upptäcka och bli medvetna om att de fått. Själv upplever jag meditationen främst som ett mottagande av kraft. En kraft som jag innerst inne vet alltid finns i mig, liksom i allt levande, men som blir tydligare och mera fördjupad i meditationsstunden. Meditationen är nästan alltid en stund av glädje, då jag får förnimma livskraften i kropp och själ. Ibland följer jag min andning. Ibland koncentrerar jag mig på något särskilt ställe i kroppen och försöker känna kraften just där.

Men ofta tar jag fasta på något positivt begrepp, t.ex. kärlek, värme, frid eller ljus. Jag upprepar det tyst inom mig, försöker bli ett med ordet, att helt fyllas av det. Denna form av meditation kallas ibland dynamisk koncentration. Man kan också med denna meditation försöka utveckla sådana egenskaper hos sig själv som man saknar men som man egentligen önskar sig. Denna gren av meditationen, att se in i sig själv och meditera över sig själv upplever jag som mycket givande. Det ligger en stor kraft i att helt enkelt träna sig i att hysa positiva tankar. Mot allt och alla. Kanske främst mot dem som man annars inte skulle hyst dessa tankar om.

En viktig förutsättning för en mera "medveten" meditation är att man kan koppla bort kroppen. Därför är det naturligt för mig att yoga och meditation följs åt. Varje yogarörelse som jag helt lyckas bli ett med är för mig en meditation. Sam-

tidigt lär jag mig att bättre förstå min kropp och det förfinade samband som råder mellan kropp och själ. Att få sjunka ned i lotusställningen, sluta ögonen och vila de öppna händerna på knäna, och bara känna hur kraften strömmar in i händerna och vidare ut i hela kroppen, det är för mig det bästa sättet att hämta ny kraft och styrka.

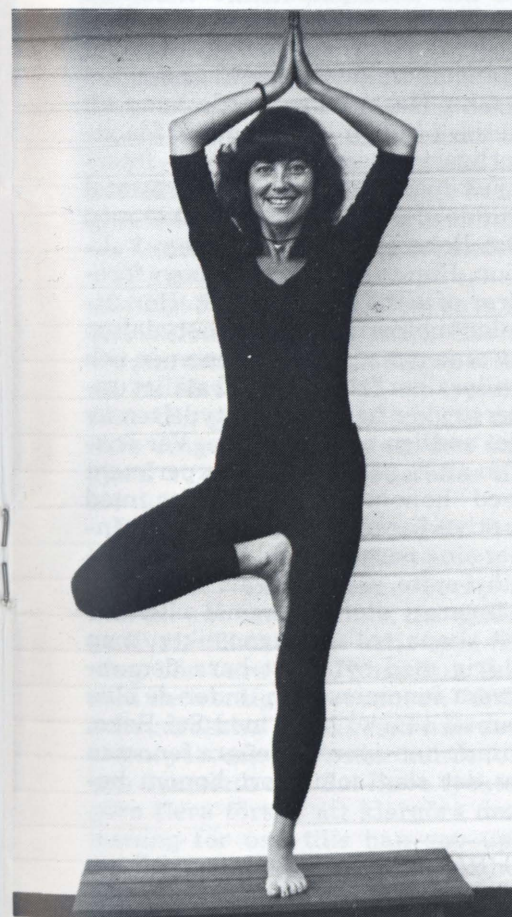
Att undervisa på högstadiet i dag, som jag gör, kräver att man är stark, både till kropp och själ. Inte minst det sistnämnda. Ungdomarna som jag undervisar speglar på något vis hela nutidens oro och splitt-ring. Deras osäkerhet och okoncentration döljs ofta bakom tuffa och spelade attityder. Ibland gör eleverna och jag några enkla yogarörelser tillsammans i början av lektionen. Många klasser tycker om detta och ber ofta om denna lilla stund i i början av lektionen. Det blir en form av samling, och ofta flyter lektionerna bättre sedan. Utan tvekan tror jag att enkla avslappningsövningar och andningsövningar skulle kunna göra stor nytta på högstadiet och i gymnasieskolorna. De borde ingå som fullständigt naturliga inslag på schemat 15–20 minuter varje dag. För en del elever på gymnasiet tror jag också att meditation skulle kunna vara till stor nytta. Större koncentrationsförmåga, lugn och större självtillit är välkända effekter av regelbunden meditation.

Vi måste börja satsa mera på att hjälpa eleverna att förstå sig själva och få dem att upptäcka sambandet mellan kropp och själ. Detta ser jag som min viktigaste uppgift som lärare, att leda dem fram mot en förståelse av sig själva och andra. Det gäller inte bara att mata dem med så mycket fakta som möjligt. Vi glömmer bort människan som ska mottaga allt detta. Hennes osäkerhet, ångest och frågor. Att vara lärare idag för ungdomar kräver mer än någonsin. Inte av faktakunskaper, men av detta att vi måste bjuda på oss själva, svara för vad vi tror på och vad vi tänker. Först då

tror jag att vi får kontakt med våra elever, når fram till dem. Men det är sannerligen ingen lätt uppgift, den kräver mängder av tålamod och kraft.

Meditationen är för mig en kraftkälla att ösa ur när skolans bekymmer och oro tränger på. Märkligt nog blir det också energi över till andra sysselsättningar. Min diktning och min glädje över att få skriva sätter jag i ett intimt samband med meditationen. Krafter frigörs vid denna, krafter som vill vidare ut. Utan mina meditationsstunder tror jag knappast att mina dikter blivit till. Ofta får jag uppslaget till en dikt just under själva meditationen. Ett ord, en tanke som formar sig. Sedan jag började meditera har jag också erfart en större känslighet hos mig själv. Ett nytt sätt att se på min omgivning, mina medmänniskor och naturen. Att upptäcka nyanser och skiftningar som tidigare gått mig spårlöst förbi. Att känna tacksamhet också inför det som kan tyckas ringa och värdelöst. Att se helheten och enkelheten också i mångfalden och splittningen. Meditationen kan öppna nya och oändliga perspektiv.

*"I meditationens stillhet
upplever du
den omvända extasen."*

Eva i en yogarörelse, den s.k. träd-ställningen.

MEDITATION

O HUR LJUVLIGT
ATT VARJE MORGON
FÅ GÅ IN I
SITT EGET TEMPEL
OCH I ÖDMJUKHET
MED ÖPPNA HANDFLATOR
TA EMOT DAGEN
ÄNNU ORÖRD
SOM EN PÄRLA
I SIN MUSSLA

MEN PÅ VÄG
ATT ÖPPNAS
UPPTÄCKAS
FYLLD AV
MÖJLIGHETER
ÄNNU EN PÄRLA
ATT I KVÄLL
TRÄ UPP
PÅ TRÅDEN
INTILL DE ANDRA
SKIMRANDE
RUNT MIN HALS

DEN EVIGA LOTUSSTÄLLNINGEN
MINA RÖRELSER OCH ÖVNINGAR
ALLT MERA AVANCERADE
KNÄET MÖTER MIN PANNA FÖR NÅGRA SEKUNDER
HUVUDET BERÖR DET STRÄVA GOLVET
KROPPEN LYDER VILLIGT SJÄLVKLART
SJÄLENS OCH KROPPENS KONCENTRATION
OCH SAMTIDIGT
SVÄLTER FÖRTRYCKS FÖRGÅS I ONÖDIGA SJUKDOMAR
TORTERAS PLÅGAS DE ANDRA BLODIGA
HUR KAN JAG KÄNNA FRID?
DRÄNK MIG I VÄRLDENS ALLA TÄRAR?
FÖRBLÖDA I SYMPATI MED DE SÄRADE?
SVÄLTA IHJÄL TILLSAMMANS MED ALLA
SOM DESPERATA FAMNAR TOMHETEN
I SIN LÄNGTAN EFTER BRÖD?
STORSLAGET
MEN INGENTING SKULLE FÖRÄNDRAS
VÄRLDEN ÄR FULLSTÄNDIGT LIKGILTIG
OCH ÄNDÅ
ÄNDÅ KÄNNER JAG KRAFT

Eva Jagrell-Åkesson

(Ur diktsamlingen "Dansa min själ", Eremitpress.)

Föremål dyker upp från intet och försvinner i Sri Sathya Sai Babas närhet

Av Erlendur Haraldsson och Karlis Osis*

Under tre forskningsresor till Indien för att studera rapporterade psi-fenomen kunde Erlendur Haraldsson från Islands universitet och Karlis Osis från American Society for Psychical Research i New York på nära håll iaktta vissa oförklarade skeenden som ägde rum i Sri Sathya Sai Babas närhet. Fastän inga slutsatser kunnat dras av de observationer som beskrivs i följande rapport, eftersom de gjorts utan vetenskaplig kontroll, har det ändå syntts författarna värt att skriva rapporten, ty de fenomen som iakttagits utgör en utmaning att under god vetenskaplig kontroll göra ytterligare studier av denna välkända indiska religiösa ledare.

INLEDNING

Att föremål till synes försvinner eller dyker upp från ingenstans på ett paranormalt sätt finns rapporterat i skilda kulturer. Dessa händelser äger rum under sådana omständigheter att ingen fysisk orsak kan upptäckas. Ifall man antar en paranormal tillblivelse av föremålet, brukar man tala om "materialisation"; men om det är ett redan existerande föremål som förs med paranormala medel från en plats till en annan utan att någon synlig transport äger rum, då kallas fenomenet "teleportation", och föremålet kallas en "apport". Teleportation sägs äga rum i poltergeistfall (Bender, 1969; Owen, 1964; Roll, 1974). Materialisation av mänsklig gestalt har rapporterats i närvaro av medier (Carrington, 1954; Hanne-son, 1924; Richet 1923; Schrenck-Notzing, 1920). I indisk populär litteratur finns beskrivningar av döda föremål som dykt upp från ingenstans, vanligen amuletter, gjorda av värdefullt material och med föregivna magiska egenskaper, såsom att ge skyddskontakt

med en guru (Yogananda, 1969).

Föremål som försvinner och dyker upp från ingenstans är naturligtvis en av de favoritillusioner som skapas av professionella trollkarlar. Med förvånande skicklighet, avledande av publikens uppmärksamhet och diverse hjälpmedel får magikerna föremål att till synes försvinna och dyka upp från intet utan att publiken kan upptäcka tricken. Och i all historisk tid har förslagna show-män frambringat "andar" och "demoner" i en religiös inramning med anspråk på att demonstrera "övernaturliga" fenomen.

Vid noggrann undersökning har de flesta materialisationer och teleportationer kunnat ges en fullt naturlig (och ibland underhållande) förklaring (Carrington, 1920). Inte desto mindre finns det några rapporter som gör att frågan hålls öppen, tex Crookes (1874) rapporter om Florence Cook och D.D. Home; samt rapporterna om Rudi Schneider av Lord Hope (1933) och Schrenck-Notzing (1920). Under senare tid antyder de observationer som Eisenbud (1967) gjort av Ted Serios något slags materialisation som griper in i ljuset i fotograferings- och televisionsprocesser.

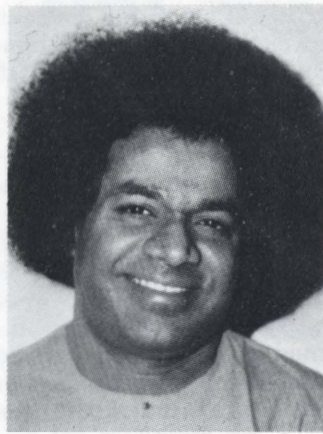
Trots att åtskillig forskning bedrivs inom detta område i början av århundradet, har nästan alla parapsykologer i våra dagar rynkat på näsan åt påståenden om materialisationer och besläktade fenomen och avvisat dem (Eisenbud, 1975). Vi, Haraldur Erlandsson och Karlis Osis, delade denna uppfattning och tog inte sådana fenomen på allvar förrän vi träffade Sri Sathya Sai Baba.

Sathya Sai Baba, 51 år, är en religiös ledare med många anhängare, boende i staten Andhra Pradesh i Sydindien. Han sägs inte bara av anhängare och många andra ha olika slags psykiskinetiska krafter (såsom att kunna åstadkomma materialisationer, teleportationer och

healing) utan även ha sådana egenskaper som olika slag av utomsinnlig varseblivning och förmåga till ut-ur-kroppen-projektioner, vilka uppfattas kollektivt. Flera populära böcker har redan skrivits om honom, och alla handlar delvis om hans paranormala fenomen (Kasturi, 1973—74; Murphet, 1971; Sandweiss, 1975; Schulman, 1971). Det var när vi undersökte dödsbäddsvisioner i Indien 1972—73 som vi först påträffade rapporter om dessa fenomen.

Under två därpå följande besök i Indien, i slutet av 1973 och början av 1975, träffade vi Sai Baba flera gånger och hade också längre samtal med flera personer, bl a indiska forskare, vilka iakttagit eller upplevt skilda slag av psykiska fenomen, som de tillskrev honom. Erlendur Haraldsson gjorde ännu ett besök i Indien i januari 1976 för ytterligare observationer och intervjuer med Sai Baba. I en rad samtal kunde vi diskutera dessa saker med Sai Baba själv och se honom i aktion. Han talar engelska, men föredrar ofta att använda tolk. Han uttalar sig förringande om betydelsen av sina egna psykiska fenomen och kallar dem "småsaker". I stället understryker han alltid betydelsen av det andliga och det etiska. Vår önskan att få göra verkliga experiment med honom tillbakavisades med motiveringen att han endast använder sina paranormala krafter i religiöst syfte, såsom för att hjälpa anhängare i stort trångmål eller för att skapa tro hos agnostiker, men aldrig med syfte att bara demonstrera fenomen. Men under de elva samtal som vi hade med Sai Baba, visade han spontant några fenomen av det slag som gjort honom be-

*) Rapporten är återgiven i översättning från *Journal of the American Society for Psychical Research*, januari 1977, med tillåtelse av författarna och redaktören.

römd i Indien.

Samtal med Sai Baba är i allmänhet inte på förhand arrangerade. Folk som vill träffa honom — det brukar vara flera hundra — samlas utanför hans bostad på ashramen. Två gånger om dagen går han runt en kort stund och väljer ut dem som han vill träffa. Många väntar förgäves i veckor och beviljas aldrig ett samtal varken i grupp eller privat. De flesta av de fenomen som vi rapporterar, ägde rum i Sai Babas samtalsrum, vilket har nakna väggar och golv av betong, utan mattor eller dekorationer. Enda möbelen var en länstol. Under samtalen satt vi alla på golvet med korslagda ben. Det antal personer som var närvarande varierade från endast vi två till omkring nio personer. Vid omkring 21 tillfällen observerade vi att föremål dök upp på nära håll från ingenstans eller försvann i tomma intet, men aldrig under någon vetenskaplig kontroll. Vi skall i det följande beskriva fyra fall och sedan mycket preliminärt försöka bedöma deras äkthet.

FALLEN

1. En "rudraksha" dyker upp.

I det första av dessa fall rör det sig om ett möjligen paranormalt uppträdande av en "rudraksha", som är en frukt vilken påminner om ett ekollon, ungefär en tum i diameter och med en textur fin som en aprikoskärna. Först gav Sai Baba oss båda litet "vibuti" (en helig aska, vilken förmodligen symboliskt är jämförbar med brödet och vinet inom kristendomen). Med höger hand gjorde han små typiska cirkelrörelser i luften under två—tre sekunder, med handflatan nedåt, varpå askan plötsligt fanns där. Så, efter en kort diskussion, förärade han Karlis Osis en stor guldring, återigen efter att ha rört sin hand på ett typiskt sätt. (En guldsmed undersökte senare ringen och fann att den var gjord av guld. Den värderades till 100 dollar.)

Medan vi resonerade med Sai Baba om värdet av vetenskap och kontrollerade experiment, övergick han till sitt favoritämne, det andliga livet, vilket enligt hans uppfattning bör vara lika "sammanväxt" med det vanliga livet som en "dubbel rudraksha". Vi förstod inte detta uttryck, och inte heller kunde tolken översätta det. Sai Baba tycktes göra flera försök att klargöra dess mening för oss, tills han gav upp och med vissa tecken på otålighet knöt handen och rörde den i luften. Sedan öppnade han näven och visade oss en dubbel rudraksha, vilken indiska botanister säger oss är nå-

got sällsynt, i likhet med ett tvillingäpple eller en tvillingapelsin.

Vi iakttog Sai Baba noga hela tiden, medan vi satt på golvet. Sedan vi hade beundrat rudrakshan, tog Sai Baba den åter i sin hand, och i det han vände sig till Erlendur Haraldsson sa han att han ville geden-ne en present. Han höll rudrakshan innesluten i sina händer, blåste på den och öppnade sedan händerna mot Haraldsson. Vi såg återigen en dubbel rudraksha, men nu med guldornament på båda sidor. De båda ornamenter var omkring en tum i diameter och hölls tillsammans av guldkedjor på båda sidor. Upptill på ornamentet fanns ett guldkors med en liten rubin på. På baksidan av korset var ett hål så att ornamentet kunde hängas i en kedja och bäras runt halsen. (En guldsmed undersökte senare ornamentet och fann att det bestod av 22 karat guld. Dess värde uppskattades till 80 dollar. Den lilla rubinen undersöktes av Gem Testing Laboratory hos London Chamber of Commerce and Industry. På grund av det sätt varpå stenen var infattad i ornamentet var det omöjligt att avgöra om det var en naturlig eller syntetisk rubin. En botanists mikroskopundersökning av frukten visade att det rörde sig om en verklig rudraksha.) Många, men inte alla, av de prydnader som Sai Baba ger åt folk, sägs vara gjorda av dyrbara metaller och stenar.

Sai Baba bär en klädnad i ett stycke med armar som räcker ned till handlederna. Vi iakttog hans händer mycket noga och kunde inte se att han tog fram någonting ur ärmarna eller gjorde några rörelser mot det yviga håret, mot kläderna eller något annat tänkbart gömställe.

Det var inte möjligt för oss att undersöka Sai Babas kläder. Men vid ett tillfälle kunde vi undersöka två klädnader som han tidigare burit. Han sägs alltid bära klädnader av samma slag, och när de börjar bli utslitna, ger han bort dem. De två vi undersökte hade inte fickor av något slag, och där fanns inget som tydde på att någon magikerutrustning varit fäst vid dem.

Vi blev bekanta med en före detta professor i kemi i Bangalor, dr D.K. Banerji. En dag hade han och hans fru oväntat fått besök av Sai Baba, vilken "frambringade" en del föremål, så som han gör nästan överallt, där han är. När han skulle dra sig tillbaka för natten i deras hem, bad han fru Banerji att tvätta hans klädnad, vilket hon gjorde. Vid det tillfället undersökte hon, dr Banerji och en kollega till denne, dr P.K.

Bhattacharya (med doktorsgrad i kemi från Illinois) noga Sai Babas klädnad och fann att den inte hade några fickor. Dr Banerji har varit chef för avdelningen för organisk kemi vid All India Institute of Science, vilket är ett ledande forskningsinstitut i Indien. Dessa tre personer berättade denna händelse för oss under två av varandra oberoende intervjuer.

Under ett samtal vid sitt tredje besök hos Sai Baba såg Erlendur Haraldsson gång på gång solen skina genom Sai Babas tunna silkesärmar, när denne satt på en stol omkring en och en halv till två meter från honom. Solen sken den sena eftermiddagen in genom fönstret i samtalsrummet, där några få människor satt på golvet runt honom. Större delen av samtalet upptogs av en diskussion, men Sai Baba frambringade också några föremål, som han gav till de närvarande. När Sai Baba satt på en stol, var hans armar ungefär i huvudhöjd med dem som satt alldeles intill honom på golvet. Solen, som sken genom hans armar, avslöjade inte några skuggor som kunde antyda närvaron av gömda föremål. Medan Erlendur Haraldsson satt så nära Sai Baba, kunde han flera gånger se upp i hans armar, vilka visade sig vara tomma.

2. En bild försvinner från Karlis Osis ring

Denna händelse har att göra med den guldring som Sai Baba gav Karlis Osis under vårt första besök. I ringen fanns infattad en stor emaljbild i färg av Sai Baba. Bilden var oval, ungefär 2 cm hög och 1 1/2 cm bred. Den hölls på plats av kanterna på ringen, över och under den, och av fyra små utskärningar som sköt fram över den från den cirkulära guldramen. Sålunda satt bilden så fast i ringen som om den och ringen hade varit ett helt föremål.

Under ett samtal vid vårt andra besök, när vi försökte övertala Sai Baba att delta i några kontrollerade experiment, tycktes han bli otålig och sa till Karlis Osis: "Se på din ring!" Bilden var försvunnen från den. Vi letade på golvet, men inget spår av den syntes. Ramen och utskärningarna som hållit den på plats var oskadade; vi undersökte dem efteråt med förstöringsglas. För att få bilden att ramlas ur ramen hade man måst böja åtminstone en av utskärningarna och förmodligen också böja ramen på något ställe, men ingetdera hade gjorts. En annan möjlighet hade varit att ha sönder bilden i ringen så att den fallit

ut i bitar.

När Sai Baba gjorde oss uppmärksamma på att bilden var borta, satt vi på golvet ungefär en och en halv eller två meter från honom. Vi hade inte skakat hand när vi kommit in i rummet, och han hade inte gjort någon rörelse mot oss eller rört vid oss. När vi satt med korslagda ben på golvet, hade Karlis Osis sina händer placerade på låren, och Erlendur Haraldsson hade under samtalet sett bilden i ringen, innan den försvann. Haraldssons första reaktion var att bilden plötsligt blivit genomskinlig. Två personer, dr D. Sabnani från Hongkong och fru L. Hirdaramani från Sri Lanka, vilka vi träffade för första gången under detta samtal, intygade att de lagt märke till den stora guldringen med Sai Babas bild på Karlis Osis vänstra hand, innan bilden var försvunnen. När bilden inte kunde återfinnas, anmärkte Sai Baba litet retfullt: "Detta var mitt experiment."

Under vårt nästa samtal, två dagar senare, frågade Sai Baba Karlis Osis, om denne ville ha bilden tillbaka, på vilket Osis svarade att det ville han. På Sai Babas begäran gav Osis honom ringen, vilken han tog i handen och frågade: "Vill du ha samma bild eller en annan?" — "Samma", svarade Karlis Osis. Då slöt Sai Baba sina fingrar omkring ringen, förde den cirka sex tum från munnen, blåste lätt på den och sträckte sedan fram handen mot oss och öppnade den. Där fanns en ring. Emalj bilden var lik den som varit infattad i den förra ringen, men ringen själv var annorlunda. Den första händelsen, då bilden försvann, var uppenbarligen mer bevisande än dess återkomst, varom det inte är mycket vi kan säga.

3. Ring och halsband för mr och mrs Krystal

Under nyss nämnda samtal observerade vi ett intressant fenomen.

En jurist från Los Angeles och hans fru, mr och mrs Krystal, var närvarande tillsammans med oss. Deras 33:e bröllopsdag inföll i de dagarna, och Sai Baba syntes lycklig över händelsen. Han svängde med handen, och när han öppnade näven, såg vi en guldring i den. Han överlämnade ringen till mrs Krystal och uppmanade henne att sätta den på ett av sin makes fingrar, så som det är sed att bruden gör vid ett traditionellt indiskt bröllop. Sai Baba höll fortfarande sin öppna hand utsträckt, utan att han hade rört vid sina kläder eller vid något annat föremål. Vi iakttog honom noga. Strax därpå svängde han

återigen sin hand två—tre sekunder, vände handflatan nedåt och slöt snabbt näven. Hans arm var ungefär i horisontellt läge i förhållande till golvet, vilket inte var förmanligt, ifall han ville låta något slinka ur ärmen med hjälp av tyngdkraften. På nära håll såg vi när Sai Baba öppnade den knutna näven så att ett stort, skrymmande halsband fick plats i den. Dess dubbla längd var ungefär 20—29 tum, och det bestod av en mängd olika slags stenar med små guldstycken däremellan. Fäst vid halsbandet var en bild av Sai Baba med en guldrosett-ram, ungefär två tum i diameter. Detta halsband gavs till mrs Krystal.

4. Helig aska frambringas

Det fjärde fallet av möjlig materialisation som vi observerade, inträffade ute i det fria. Vi satt med korslagda ben på marken, en lång rad av människor, när Sai Baba kom förbi. Han stannade framför professor Hasra, en vän till ovan nämnde dr Banerji. Professor Hasra satt som andra till vänster om Karlis Osis och tredje från Erlendur Haraldsson. Sai Baba rörde högra handen i luften. Eftersom vi satt på marken och han stod upp, var hans hand strax ovanför vår ögonhöjd.

Handen var nedåtvänd och öppen, fingrarna utsträckta, när han rörde den i några små, snabba cirklar. Medan han gjorde detta, observerade vi att en grå substans kom till synes i närheten av handflatan. Den uppträdde strax under och på handflatan, och Sai Baba tycktes gripa den med en snabb, nedåtriktad rörelse med handen som för att hindra den från att falla till marken. Karlis Osis, som satt något närmare Sai Baba än Erlendur Haraldsson, lade märke till att denna substans först helt och hållet uppträdde i form av små korn, liksom mycket grova sandkorn. Sai Baba hällde kornen i händerna på dr Hasra och dr Banerji, varvid de flesta löstes upp i en formlös aska som de smetade på sin panna. Kornen var mycket sköra och skulle ha förlorat sin form om de handhafts av en illusionists kvicka händer ("handen är snabbare än ögat") osynligt för oss. När Karlis Osis först såg "vibuti" (den heliga askan) var kornen intakta. Denna "materialisation av helig aska" sker ofta; Sai Baba frambringar den många gånger medan han går omkring bland folket. Vi observerade många sådana händelser, men bara den nyss nämnda på så kort avstånd.

Diskussion

Rapporter om föremål som paranormalt försvunnit och dykt upp från ingenstans har varit ett svårt problem att ta itu med för den psykiska forskningen, eftersom observationer sällan tillåts under förhållanden som utesluter alla tänkbara normala orsaker. Vi var beredda att göra instrument-observationer med filmkameror och små förseglade eller tillslutna behållare, där vi hoppades att föremålen skulle uppträda. Tyvärr blev vi tillsagda att inte använda dessa i Sai Babas samtalsrum. Vi filmade honom ute i det fria, medan han rörde en hand i luften och frambringade helig aska, men inte på tillräckligt nära håll för att kunna dra några bestämda slutsatser. Allt vi har är observationer gjorda under halv-spontana förhållanden. Därför måste alla våra slutsatser vara preliminära och ytterligt försiktiga.

Låt oss nämna några hypotetiska normala förklaringar till de händelser vi observerade:

1. Vi skulle ha kunnat befinna oss i tillstånd av förändrat medvetande, liksom masshypnos, och reagerat på skicklig suggestionsteknik genom att "se" vad som inte fanns och bortse från verkliga, iakttagbara händelser. Framlidne Carl Vett förklarade t.ex. (privat) sina iakttagelser av det indiska reptricket på detta sätt. Vi är båda psykologer och kan med säkerhet säga att vi inte befann oss i något förändrat medvetandetillstånd under samtalen med Sai Baba. Vi var väldigt mycket på vår vakt hela tiden. Dessutom är de föremål som frambringades (den dubbla rudrakshan och guldringen med emalj bilden) fortfarande i vår ägo.

2. Föremålen skulle ha kunnat tillhandahållas av någon medbrottsling i samtalsrummet. Men detta är inte möjligt, eftersom föremål också uppträdde när vi var ensamma med Sai Baba i rummet. Dessutom uteslöts ofta en sådan möjlighet av det sätt på vilket vi var placerade i rummet, t.ex. när Sai Baba satt på något avstånd från de andra. De närvarande utgjordes varje gång av olika besökare. Endast vid vårt första besök 1973 användes en tolk som också hade en befattning i Sai Babas organisation.

3. Det skulle i samtalsrummet ha kunnat finnas dolda apparater, från vilka på något sätt de föremål kom, som vi observerade. Men i rummet fanns ingenting som kunde användas på sådant sätt. Sai Baba satt vanligen med korslagda ben på betonggolvet utom räckhåll för eventuella kärl eller liknande, så-

som en shoppingkasse på ett fönsterbräde, i vilken packar av den heliga askan eller andra små föremål kunnat finnas gömda. Platsen där vi satt varierade från samtal till samtal, och Sai Baba satt inte alltid på samma plats, när händelserna inträffade. Han frambringade också föremål utomhus och i ett privat rum.

4. Sai Baba skulle kunnat ha föremålen gömda på sig själv och tagit fram dem genom fingerfärdighet. Vi hörde rykten om denna möjlighet; det nämndes sådana gömställen som ärmarna på hans klädnad, hemliga fickor, och även håret. Men vi träffade inte någon med förstahandsobservationer eller någon som kunde nämna någon med förstahandsobservationer, vilka stödde denna hypotes.

5. Vi betraktar hypoteserna 1—3 som orimliga och inte värda ytterligare diskussion. Emellertid kräver fingerfärdighets-hypotesen ett noggrant övervägande, eftersom illusionister kan få föremål att synas försvinna och dyka upp på det sättet.

Nu åter till våra experiment med Sai Baba. Ett 20-tal gånger observerade vi att föremål syntes paranormalt komma i hans händer från ingenstans. Intet av detta inträffade under kontroll, och vi kunde inte undersöka honom fysiskt eller vidta några andra nödvändiga försiktighetsåtgärder. Därför är det uppenbart att vi på detta stadium inte har tillräcklig grund för att acceptera de föregivna paranormala fenomenen som äkta. Men det måste sägas att vi under de givna omständigheterna inte kunde upptäcka något som tydde på fusk.

Följande punkter leder oss till att betrakta Sai Babas fenomen som möjligen paranormala:

1. De har en lång historia utan att något bedrägeri klart kommit till synes. Enligt dem som länge varit tillsammans med Sai Baba, har denna som det synes paranormala ström av föremål hållit på i omkring 40 år, eller alltsedan hans barndom. De flesta som vi träffade och som bara hade mött Sai Baba en enda gång, berättade att de observerat vad som syntes vara materialisationsfenomen. Vi träffade ingen som sade sig ha sett något som tydde på att föremålen frambringats med normala medel.

2. Det finns rapporter även om andra slag av psi-fenomen i samband med Sai Baba, såsom ESP över avstånd, budskap i drömmar, healing, ut-ur-kroppen-projektioner, som uppfattats kollektivt, samt PK (psykokinesi) på tunga före-

mål.

3. De många olika omständigheter under vilka föremål uppträder: under privata samtal, under bilresa, utomhus i närvaro av en folkmassa, i privata hem osv. Nästan varje gång vi såg Sai Baba, under offentliga framträdanden eller privat, frambringades föremål.

4. Frambringandet av föremål tycks ibland ske som svar på en bestämd situation eller som följd av en direkt begäran av en besökare. Vi träffade många som intygade sådana händelser: på begäran har gudomsstatyetter kommit fram, och en ring med en bild av besökarens favoritgudomlighet etc.

5. Det rapporteras att stora föremål frambringats, t.ex. en skål stor som en stor tallrik, och en korg med sötsaker, 20 tum i diameter.

6. Föremål har dykt upp på avstånd från Sai Baba, såsom radbandskolor, vilka uppträdde på vindrutan till en bil som kördes på en öppen landsväg, helig aska på Sai Babas bild (vilket observerades av två senior-forskare) och frukt direkt i handen på en besökare etc.

7. Åtskilliga framstående vetenskapsmän i Indien har haft tillfälle att göra omfattande observationer av Sai Baba och har blivit övertygade om fenomenens äkthet. En av dessa är dr S. Bhagwantam, som varit chef för All India Institute of Science (det mest ansedda vetenskapliga institutet i Indien) och är en framstående indisk kärnfysiker. Vi har redan nämnt dr K. Banerji och dr P.K. Bhattacharya vid avdelningen för kemi vid All India Institute of Science i Bangalore. Vi kan också nämna dr K. Venkatesan vid samma institut, vilken har forskat vid M.I.T. och Stanford University i Kalifornien. Vidare kan vi nämna dr V.K. Gokak, förutvarande president vid Bangalore University. Vi har träffat alla dessa, och de har berättat för oss om fenomen som de iakttagit under många olika förhållanden.

Av speciellt intresse är naturligtvis Sai Babas kläder i vilka föremål skulle kunna gömmas. Sai Baba bär en klädnad med ärmar av ungefär samma längd och vidd som en västerländsk (kort) rock. Denna klädnad har knappat från halsen ned till ungefär bröstbenet, och har inga andra öppningar eller fickor, som vi kunde se; allt är i ett stycke ned till fotlederna. Som ovan nämnts hade vi möjlighet att undersöka en av hans avlagda klädnader och fann inga fickor, bindlar, misstänkta sömmar eller några andra gömställen.

En synpunkt som fördes fram av

flera vittnen var att det slags föremål som Sai Baba frambringar, t.ex. aska, skulle smutsa ner hans klädnad, om de gömdes i den. Vi såg honom frambringa aska så mycket som fyra gånger under ett framträdande. Efter varje gång blev hans händer smutsiga av askan, men varken vi eller vittnen som vi intervjuade upptäckte någonsin aska på hans kläder. Ibland frambringades askan i stora mängder — två händer, hållna tillsammans, fylldes med aska, vilket bevittnades av en collegelärare och hennes man, en psykolog. Bland andra föremål som frambringades var indiska sötsaker och födoämnen, kokade i smör, vilket säkerligen skulle ha sölat ned allt det kommit i kontakt med. Erlendur Haraldsson observerade att olja frambringades, och en medicine doktor, som tidigare varit knuten till en medicinsk skola, iakttog att amrita, en vätska, kom från Sai Babas händer.

Vi konsulterade en professionell trollkarl i New York, Douglas Henning, med sofistikerade framträdanden i stora städer i flera länder bakom sig. Han blev rekommenderad oss som en av världens kunnigaste trollkarlar. Han fick se en film om Sai Baba och diskuterade våra observationer av föremål som dykt upp från ingenstans och försvunnit till intet. Han var säker på att han med sina trollkonster kunde göra om allting som han såg på filmen. Emellertid ansåg han att händelsen med ringen var mer än vad illusionister kan göra. Han sa också att om Sai Baba verkligen tar fram föremål på begäran, då är det någonting som ingen illusionist kan göra efter.

Vi talade också med en indisk tandläkare, utbildad i Storbritannien, dr Eruch Fanibunda, vilken är amatörillusionist och har skrivit två böcker om magi. Han har filmat Sai Baba och rest tillsammans med honom, men aldrig upptäckt några trick.

Det som gjorde starkast intryck på oss var när emalj bilden av Sai Baba försvann från Karlis Osis ring. Fingerfärdighets-hypotesen synes inte kunna användas, eftersom Sai Babas händer, eller någon eventuell medbrottslings händer, aldrig var i närheten av ringen under händelsen. Vi har ingen förnuf-tig, normal förklaring till att bilden försvann.

Vi har klart för oss att man aldrig kan få några avgörande bevis utan att använda adekvata experimentanordningar. Men det synes oss att mångfalden och rikedomerna av fenomen som sker i samband med

Sai Baba skulle kunna ge både västerländska och indiska vetenskapsmän unika forskningsmöjligheter.

Referenser

Bender, H. New Developments in poltergeist research. *Proceedings of the Parapsychological Association*, 1969, 6, 81-102.

Carrington, H. *The Physical Phenomena of Spiritualism*. New York: Dodd, Mead, 1920.

Carrington, H. *The American Seances with Eusapia Palladino*. New York: Garrett Publications, 1954.

Crookes, W. *Researches in the Phenomena of Spiritualism*. London: Burns, 1874.

Eisenbud, J. *The World of Ted Serios*. New York: Morrow, 1967.

Eisenbud, J. The case of Florence Marryat. *Journal of the American Society for Psychical Research*, 1975, 69, 215-233.

Hannesson, G. Remarkable phenomena in Iceland. *Journal of the American Society for Psychical Research*, 1924, 18, 239-272.

Hope, C. Report of a series of sittings with Rudi Schneider. *Proceedings of the Society for Psychical Research*, 1933, 41, 225-330.

Kasturi, N. *Sathyam, Sivam, Sundaram: The Life of Bhagavan Sri Sathya Sai Baba*. Parts I-III. Bangalore, 1973-74.

Murphet, H. *Sai Baba, Man of Miracles*. London: Frederick Muller, 1971.

Owen, A. R. G. *Can We Explain the Poltergeist?* New York: Garrett Publications, 1964.

Richet, C. *Thirty Years of Psychical Research*. (Trans. by S. de Brath.) New York: Macmillan, 1923.

Roll, W. G. *The Poltergeist*. New York: New American Library, 1974.

Sandweiss, S. H. *Sai Baba. The Holy Man and the Psychiatrist*. San Diego, California: Birth Day Publishing Company, 1975.

Schrenck-Notzing, A. von. *Phenomena of Materialization*. New York: Dutton, 1920.

Schulman, A. *Baba*. New York: Viking Press, 1971.

Yogananda, P. *Autobiography of a Yogi*. Los Angeles: Self-Realization Fellowship, 1946.

Department of Psychology
University of Iceland
Reykjavik
Island

American Society for Psychical Research
5 West 73rd Street
New York, N.Y. 10023

Anm. I en not uttrycker författarna sin tacksamhet för Sri Sathya Sai Babas vänliga medverkan i undersökningen, vilken finansierats av A.S.P.S.:s James Kidds arvsfond och av en anonym donator på Island.

Framtiden i våra händer Forts.

Själv tänkte Dammann noga över hela världssituationen under ett sabbatsår på West Samoa i en polynesisk by, fri från driften att samla på ägodelar. (Han var till 1974 marknadsförare hos den norska kooperationen men upplevde till slut sin livsstil så meningslös, att han sade upp sig.) Idealet där är att inte äga mer än det nödvändiga och att dela allt med andra. Det gäller alltså inte att äga mest utan att vara mest social.

De svenska grupperna bildades i höstas och omfattar ett hundratal medlemmar. Fil. kand. Bo Kärnekull och kurator Eva Dahlström är några av initiativtagarna.

Närvarande vid första mötet var bl.a. författaren Artur Lundkvist, som förklarade sig vara pessimist: — Men det gäller ändå att handla som om man vore optimist!

Första steget i omställningen...

Litteratur:

Erik Dammann: *Framtiden i våra händer*. (Askild & Kärnekull)

Erik Dammann: *Ny livsstil — og hva så?* (Gyldendal Norsk forlag)

Ny livsstil heter också den tidning som aktionen ger ut i Norge.

Adressen till svenska *Framtiden i våra händer* är Fack, 184 00 Åkersberga. Pg. 244 19 - 4.

Anm. Anne-Marie Ehrenkrona är sedan 40 år all round reporter på Aftonbladet. Hon föreläser också i olika föreningar om bl.a. meditation, livsfrågor och mänskliga relationer.

Till Folkaktionen
Framtiden i våra händer
Fack
184 00 Åkersberga

Jag stöder aktionsprogrammet och vill betala 40 kronor för att stödja upplysningsverksamheten.

Namn:

Adress:

Kristen Zen-meditation Forts.

det inre, men det är inte en tom, meningslös tomhet, utan en tomhet fylld av liv och innehåll. En tomhet, fylld av liv och innehåll, det är ett paradoxalt uttryck. Men när man försöker förklara vad meditation är och hur meditation upplevs hamnar man alltid i paradoxer.

Meditationens plats i kristen tro

När kristna talar om sin tro, gör de ofta det felet, att de försöker förnuftigt förklara och försvara vad som inte kan förnuftigt förklaras och försvaras. Ett förnuftsresonemang om kristen tro slutar normalt med att argumenten mot tron visar sig starkast. I meditationen upplever jag en djupare grund för tron än förnuftsresonemangen. Meditationen befriar mig från tanken att tillvaron, livet, låter sig förnuftigt beskrivas och förklaras. Förnuftet når inte ner till existensfrågorna, livsfrågorna. Därför är det också svårt att i vanliga förnuftiga ord förklara vad meditation är och ger. Man hamnar i motsägelser, paradoxer, som upplevs sannare än det för förnuftet förklarbara.

Meditation utövas inom olika religioner. De som sätter sig stilla ner och i meditationens tystnad söker kraft och livsmod använder sedan sina krafter på många olika sätt. Man får i meditationen kraft att leva men inte direkta anvisningar på hur man ska använda sina krafter. De anvisningarna kommer från det sammanhang meditationen sätts in i.

Kristen tro präglas av Jesu Kristi betydelse som lärare och frälsare. Vad som skiljer kristen meditation från t.ex. hinduisk och buddhistisk måste vara något som har med Kristus att göra. Kristi roll som lärare är framför allt att han sänder oss ut bland människorna till att göra allt vad vi kan för att hans bud om kärlek ska råda bland dem. Kristen meditation får inte isolera en människa, dra henne undan ansvaret för andra. Men just detta oändliga ansvar gör också Kristi roll som frälsare nödvändig för den mediterande. Meditationen blir för den kristne inte ett medel till självfrälsning. Man inbillas inte att tro att meditationen ger ledning och möjlighet till ett riktigt, syndfritt liv. Som kristen inser jag alltid min otillräcklighet. Det är därför Jesusbönens ord om förbarmande är ett så bra meditationsord. Genom meditation får jag hjälp att leva, men jag kvarstår i ett sammanhang, där jag behöver förbarmande, förlåtelse.

Per Ragnar: Reflexioner

"Resa i människans inre." Så hette ett TV-program av Lennart Nilsson som fascinerat var och varannan svensk. Jag såg det inte själv, men alla jag möter vill prata om programmet.

Med objektiv med brännvidder mellan 18 millimeter och ner till en halv (!) har TV-teamet gjort en kamerafärd inne i blodådror och kärlsystem. Genom tusen gångers förstoring fick häpnad

svenskar se in i stora kroppspulsådern. En rödskimrande grottgång — när den är frisk. Blodet forsar där fram med ett ljud som vi inte skulle uthärda om vi hade öron som kunde lyssna på det.

En människas blodbanor mäter totalt 100 000 kilometer. Lagda bredvid varandra i rad skulle deras röda blodkroppar räckas fyra gånger runt jordklotet. Hjärtat pumpar dem runt i rörelningar miljarder gånger under en normal livstid.

Ilmen visade man en hjärtinfarkt. Kolesterolkristaller glimmade i blodströmmen inne i ådrorna, de liknade genomskinliga isbitar och är många gånger större än blodkropparna, berättar en rapportör.

Dessa farliga kristaller fastnar i blodkärlsväggen och bildar där fettfläckar som så småningom förkalkas och åstadkommer små sår i kärlväggen. Den friska ådern förvandlas efter hand till ett stelt rör. I den starka förstoringen ter sig dess inre som ett oöverskådligt virrvarr av svävande kalkslöjor, kalkberg och droppstensbildningar. Blodkropparna får allt svårare att passera och slutligen är proppen ett faktum. — Den visades i en skrämmande närbild, berättar en dam.

En hjärnblödning fick man också se. — Som ett bombnedslag i en dator, lär producenten Bo G. Eriksson ha uttryckt det. Eller som ett vulkanutbrott eller en oerhörd översvämningskatastrof. Hjärnvävnad slits loss och flyter ut i en skummande fors, nervtrådar töjs i virvlarna tills de slutligen brister.

Jag hoppas på en snar repris. Då ska jag med egna ögon få se allt detta som Martinus analyserar så länge lärt mej:

Att allt är levande väsen inuti levande väsen. Att mikrokosmos och makrokosmos är underkastade samma principer och lagar. Att vi alla är Gudomar, ansvariga för varsitt fysiskt universum. För vilket vi skapar mer eller mindre drägliga livsvillkor beroende på våra matvanor, vårt motionerande, vårt mediterande, vårt sätt att styra och hantera våra tankar. Vi är alla kosmiska kemister, för att tala med Martinus. Uppbyggare av livskvalitet i växlande skala, inom oss och runt om.

Uppenbarligen har vi genom den geniale fotografen Lennart Nilsson ytterligare blivit påmind om poängen med att, likt Einstein "böja oss i ödmjuk vördnad för den Skapande Intelligens det går att förnimma bakom alla livsyttringar".

Svami Anananand till Finland

I nr 4, 1976, skrev vi om den indiske yogaläraren Swami Anandanand, som skulle komma till Finland för en sommarens. Han kom inte. Men nu, sägs det, gör han det.

Programmet ser ut så här, det meddelas oss av J.O. Mallander i Helsingfors.

1-8 juli:

Sadhanakurs för längre hunna yogautövare i Siuntio nya hälsocentrum.

8-15 juli:

Yogakurs för sjuka och yogaterapeuter i Siuntio.

15-17 juli:

Seminarium kring modern medicin, sjukvård och yoga, närmast för läkare, fackmän, sjukhusarbetare och pressfolk.

18-24 juli:

Kurs för yogalärare i Kuntokallio.

25-31 juli:

Yogaterapiseminarium i Kunto-

kallio för läkare, terapeuter etc.

Siuntio nya hälsocentrum är en hypermodern byggnad tre mil från Helsingfors med alla möjligheter till rekreation och hälsosamt liv. Upplysningar kan lämnas av Jan Kenneth Weckman, Siuntion kylpylä, SF-02579 Siuntio kk, tel. 90-261381.

Kuntokallio ligger cirka två mil utanför Helsingfors. Yogaföreningarna brukar hålla sina kurser där. Upplysningar kan lämnas av Yogaterapiayhdistys, Petersgatan 15 C 103, Helsingfors 14, tel. 90-637573.

Tibetansk buddhism

Den 10 mars i år bildades Föreningen Karma Shedrup Dargye Ling — förening för tibetansk Vajrayana-buddhism. KSDL tillhör den tibetanska buddhistiska Karma Kagyudpa-skolan som har Hans Helighet

Gyalwa Karmapa som överhuvud.

Hans Helighet och Kalu Rinpoche har utsett Lama Nga Wang att leda undervisningen på KSDL. Han har studerat hos flera stora lamor i Tibet och Indien. Han har en tolk som talar utmärkt engelska, och det finns möjligheter till svensk översättning.

Centrets program:

Gemensam meditation dagligen kl. 6.00 och 19.30. Lördagar och söndagar även 9.00.

Lama Nga Wang ger undervisning varje lördag och söndag 16.00. Han håller föredrag, varannan fredag t.o.m. 10/6 i Medborgarhuset, rum 13, 3 tr.

Nybörjarkurser i det tibetanska språket torsdagar 17.15, söndagar 10.00.

För information: Karma Shedrup Dargye Ling, Hökarvägen 2, 126 58 Hägersten. Tel. 08/88 69 50.

BERMUDATRIANGELMYSTERIET

(Från NYHETSBLAD, Arbetsgruppen för ufologi, Box 5046, 151 05 Södertälje)

Lawrence David Kusche: The Bermuda Triangle Mystery — Solved. (Harper & Row, 1975. 302 s. inb., ill. med foton och kartor, index och bibliografi).

Oceanernas oerhörda krafter har alltid satt människans fantasi i rörelse och detta speciellt nu de senaste åren, då floran av böcker och tidskriftsartiklar om speciellt farliga havsområden, djävulshav, ökat något alldeles enormt. Tanken att det, på ytan av vårt eget klot, kan finnas konstiga "störningsområden" där saker och ting kan försvinna alldeles spårlöst, hämtar förmodligen näring ur SF-författarnas arsenal av rysligheter och hittar man så skärvor av "bevis", d.v.s. data som (med litet "tillyxning") kan fås att stämma in på det man teoretiserat om — ja då har man sin framgång som "mysterieförfattare" som i en liten ask...

I mitten av 60-talet gick jag p.g.a. ett starkt sjöfartsintresse med i några föreningar som sysslar med sjöfartshistorisk forskning. Dessa klubbar har bl.a. tagit som uppgift att följa och dokumentera enskilda fartygs öden alltifrån nybyggnadsvarv till nedskrotning eller totalförlust. Det rör sig här om 10.000-tals fartygsöden som dokumenteras sida upp och sida ner i maritima specialtidskrifter (1). I denna väldiga mängd data finns en mycket, mycket liten restmängd av fall där fartyg försvinner spårlöst utan att ge sig till känna. Oftast har man då kunnat konstatera att skeppet varit undermåligt eller dåligt utrustat och/eller att det seglat genom starka oväderscentra. Några tecken på att dessa händelser skulle inträffa oftare i speciella farvatten finns absolut inte.

Med en känsla av att verklighetens vetande fått stå tillbaka för penninggiriga författares spekulationer har jag betraktat "Bermudatriangeln" och andra påstådda djävulshav som ett av de sämsta inslagen i 60- och 70-talets "fenomenlitteratur". Nu tycks det som om jag fått vatten på denna min kvarn!

Lawrence David Kusche fick som bibliotekarie vid Arizona-universitetet så många förfrågningar om Bermuda-mysteriet att han beslöt att starta egna källforskningar. Han plockade fram gamla, mikrofilmade tidningar, rotade i Lloyds publikationer, läste haveriutred-

ningar hos olika myndigheter och fick på så sätt fram en helt annan bild av "mysteriet".

Bermuda-triangeln är för det första knappast någon triangel. De olyckor som tillskrivs den har i själva verket inträffat på vitt skilda platser i Atlanten. Kusche medger visserligen att ett och annat försvinnande inte kunnat förklaras, men detta beror snarare på bristande informationer och dåligt väder än på något annat... När "legenden" säger att det varit lugnt och vindstilla i triangeln visar det sig vid kontroller att det blåst full storm... Kusche kommer gång på gång fram till att Bermuda-triangelns förespråkare uteslutit och/eller förvanskat delar av verkligheten. De flesta författarna tycks dock inte ha haft några källdokument alls; de har bara skrivit av (och om) det som andra redan publicerat. Många historier är ren dikt: försvinnande flygplan har aldrig existerat, borttappade fartyg har aldrig varit registrerade hos klassificeringssällskapen. I ett fall lyckas Kusche med konststycket att tala i telefon med en seglare som fyra år tidigare påstods ha blivit ännu ett av triangelns många offer...

Kusches bok är ett förödande slag mot hela den här genren. Någon svensk översättning har jag inte hört talas om, och en sådan är väl inte heller att hoppas på. Följden

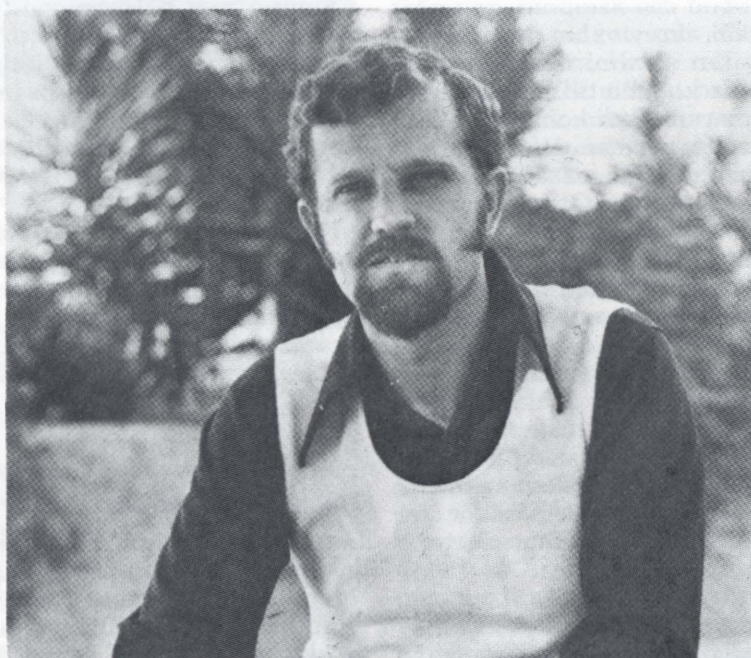
blir väl att "svenska folket" även i fortsättningen kommer att matas med "data" ur Berlitz' triangelbok som tydligen verkar tillräckligt guldkantad för att få det att klia i fingrarna hos en svensk förläggare (2). Som tur är befinner vi oss ett stycke från triangeln så intresset här i Sverige är måhända något mindre. Kanske vore det istället värt att sätta sig och skriva ett hopkok av alla de mysterier Nordsjöns skeppskyrkogårdar bjuder på? Eller de där mystiska olyckorna i Djävulshavet utanför Japan 1969—70 (3) som tydligen ingen ännu förstått att utnyttja i spekulativt syfte!?

Läs Kusches bok — det är det enda du behöver veta om Bermuda-triangeln, anser

ANDERS LILJEGREN

Referenser:

- (1) Se t.ex. tidskrifterna "Båtologen" (utg. av Klubb Maritim, förening för fartygshistorisk forskning), "Marine News" (utg. av the World Ship Society), "The Belgian Shiplover" (utg. av The Belgian Nautical Res.Ass.) samt facktidningen Svensk Sjöfarts Tidning.
- (2) Charles Berlitz: Dödens triangel, Askild & Kärnekull, 1976.
- (3) Se bl.a. artikeln "Mystiska fartygsförlisningar utanför japanska kusten" i Svensk Sjöfarts Tidning nr 7/1970, sid. 3 och 38.

Lawrence David Kusche.

UTLÄNDSK BOKVANDRING MED ROLAND ADLERBERTH

Noaks ark är väl ett fenomen som man knappast tänker sig som existerande i sinnevärlden, men faktiskt finns det åtskilliga hängivna arkeologer som är fast övertygade om arkens historiska existens och rentav tror att den fortfarande finns kvar nere på Ararat och att det bara gäller att hitta den. Toppman i branschen var tidigare fransmannen Fernand Navarra, som t.o.m. hittade arken och tog med sig en bit hem, åtminstone enligt eget påstående i sin rentav till norska översatta *Jeg fandt Noas Ark* från 50-talet. Men hans enkla skildring förbleknar helt inför den omfattande bok i ämnet som nu publicerats i USA.

Den heter *Noah's Ark: Fact or Fable?* (Creation-Science Research Center, \$ 3:95) och är skriven av Violet M. Cummings, beundrande maka till USA:s främste moderne arkist Eryl Cummings. Hon redovisar här, med många vackra landskapsfoton (men tyvärr inga foton av arken, bara teckningar) noaksarkletandets hela långa och dystra historia — och det är inte utan att man till slut nästan håller med henne i hennes suckar om att det verkar som om någon däruppe inte gillar arkeologeringen. För faktiskt har arken påträffats gång på gång av olika personer: ett gäng ateistiska engelska vetenskapsmän redan 1856 (dessförinnan var armenierna i trakten som barn i huset hos arken ända in på 1800-talet), en orientalistisk kyrkofurste 1887, en rysk flygare under första världskriget (och flera andra flygare under andra), turkiska soldater 1915 och många, många fler. Men inte nog med att de tyvärr har hittat den på olika ställen på Ararat (det gör inte Mrs Cummings så mycket, för huvudsaken är ju att man hittar den), utan varenda gång de skall bevisa sin upptäckt för en klenkrogen värld kommer det alltid något emellan: foton kommer bort och träbitar försvinner, viktiga rapporter blir osynliga, kommunisterna gör revolution i Ryssland just när tsaren har sänt ut en expedition för att hämta arken osv.

Men den dyker säkert upp så småningom, och stannar uppe, och då skall alla klenkrognarna få stå där med skammen. Och under tiden kan

man ju läsa Mrs Cummings bok, en med helhjärtat engagemang skriven redogörelse för en gränsvetenskap som väl tidigare varit helt okänd för de flesta.

Brad Steiger har tillsammans med John White givit ut en exempelsamling till det "reality game" som presenterades i nr 8/76, en antologi gränsvetenskapare som han döpt till *Other Worlds, Other Universes* (Doubleday, \$ 7:95). Alla inriktade på att lära oss förstå den högre verklighet som Steigers speciella glaspärlespel öppnar för oss och skapa en bättre och riktigare förståelse för världsalldet, oss själva och vår plats i allt.

Inleder litet trevande med en hemmakosmolog och ett säregnet förslag till jättestjärnskepp av knarkprofeten Timothy Leary, och det därpå följande avsnittet om jordens förhistoria är snarare ockult än gränsvetenskapligt, med en genom högre vishet erhållen rörig tidigare-kulturer-historia och en lång och seg kille som älskar det gamla Egypten över allt annat. Men sen blir det bättre. Tefatsavsnittet ger bl.a. ett utdrag ur Valles folklörloristiska "Passport to Magonia" och ett varmt försvarstal för teorin om fritt svävande plasmavarelser i den högre atmosfären, och avdelningen "andra dimensioner" har en bra introduktion till Steiners tänkande av honom själv, en artikel om out-of-the-body-upplevelser, en vägvisare genom astralvärlden av en framstående gammal yogi och en artikel om Myers och hans forskning.

Och slutavsnittet, "Return to Godhead", ger bl.a. en presentation av Swedenborg och en kort men intressant intervju med Ivan Sandersen om tefat och multipla universa. Varefter boken avslutas med ett utdrag ur Stapledons kosmofantastiska roman *Star Maker*, en av de bästa SF-romaner som någonsin skrivits. Litet trög i början, alltså, men sen är boken förvisso värd pengarna.

Peter Kolosimos *Woher wir kommen* (Limes, DM 26:—) rekommenderades här för ett par år sedan, när jag hade läst den engelska upplagan *Timeless Earth* — originalet är italienskt och heter *Terra senza tempo*. Det är en mycket trevlig,

omväxlande och fantasifull bok i Dänikenbranschen, som med iver och intresse jagar damned facts inom arkeologin och närliggande vetenskaper och redovisar lika många märkligheter som Däniken och Charroux; Kolosimo står sig faktiskt riktigt bra t.o.m. i jämförelse med dessa båda mästehoppare på de djärva teoriernas gungflyn. Vartill kommer att han inte svär lika entydigt på besökarna från rymden som t.ex. Däniken — visst kan de ha funnits, men varför inte försöka med egna gamla högkulturer i första hand?

Så här har ni både Atlantis och Mu, Tiahuanaco och rymdfarten, andra försvunna högkulturer litet varstans, hemliga sällskap, Piri Reis kartor, antika medelhavsresenärer i Sydamerika, jättar och andra konstigheter. Allt som sagt både väl och trivsamt serverat, av en författare med ett mäktigt omfattande vetande i denna spännande men litet svårtrödda bransch. Så jag skall försöka jaga upp fler böcker av karln, på tyska eller engelska, och redovisa här. För det är han värd, eftersom han i varje fall är en utmärkt fantasifrämjare.

Danskarna fortsätter klokt nog att ge ut Jacques Bergier, senast med *Mystiske fremmede* (Sphinx & Nihil), som redovisar diverse mysterier som Bergier själv betraktar som vittnesbörd om utomjordiska besök eller ingripanden på vår värld.

Börjar med att avliva dinosaurierna med hjälp av en supernovaexplosion tämligen nära vårt eget solsystem, iscensatt av en överlägsen rymdkultur i syfte att snappa upp mutationerna på vår jord och åstadkomma intelligent liv där (strålning ger mutationer, som bekant). Och går vidare med diverse fynd från högggradigt framfarna tidsåldrar som tyder på att somebody up there har tittat på oss länge, t.ex. dr Gurlts berömda österrikiska tärning från stenkolstiden, och har en härligt fantasifull hypotes där också — att det skulle röra sig om ett slags faktainsamlande och -vidarebefordrande minidatorer, som planterats ut för miljoner år sedan för att hålla koll på jorden.

Och detta är bara början. Sedan följer t.ex. de mystiska rymdskepp med tillhörande besättningar från fransk medeltid som figurerar i Valles *Magonia*, men fler och bättre än där. Sir Henry Cavendish uppträder som medlem av ett osynligt kollegium, kanske av utomjordingar, som ligger långt före oss inom vetenskaperna, små gröna

barn dyker upp i England, Kaspar Hauser framträder tillsammans med ett helt sällskap kolleger, framstående monster redovisas, meteoren som störtade över Tunguska avslöjas som ett rymdskepp, vi möter den där elvaårige walesiske grabben som gick ut för att hämta vatten och hamnade i en annan dimension — här finns allt för alla smakriktningar. Teorierna är förvisso i djärvaste laget och källhänvisningarna är inte över sig, men en rolig samling forteana är det förvisso.

På samma förlag har Frede Melhedegård följt upp sin bok om de elektrifierade egyptierna, *Tut-Ankh-Amon er vaagnet*, med en broschyr på ett mer avancerat världsspråk än danskan, *The Power of the Past*, ett sammandrag av ett föredrag inför något som heter "The Ancient Astronaut Society". Texten är minst sagt kortfattad, men en del av illustrationerna, som är avsedda att bevisa att de gamla höll sig med avancerade tekniska hjälpmedel litet varstans, är tämligen tankvärda. Även om bilden av Hagia Sofia som kosmodrom nog är i fantasifullaste laget.

Sphinx & Nihil har också givit ut en av världslitteraturens verkliga klassiker, Herodotos *AEgypten*, i förtjänstfull dansk översättning och med en omfattande notapparat, och alternativmedicinska *Lyd der helbreder*, där Ingeborg Ankerby redovisar en stämgaaffelmetod att bota allehanda onöd — migrän, ordblindhet och mycket annat. Eftersom alla dessa sjukdomar beror på att ljuden rör sig fel genom kroppen eller skallen, och den saken kan rättas till bara man vet hur man gör. I boken diverse tacksam-

ma patientbrev från folk som botats genom denna ljudterapi; själv har jag aldrig prövat metoden och kan alltså inte säga om den funkar, bara att det alltså finns en bok om den nu.

Stackars gamle fan själv har fått sin historia skriven av William Woods i *A History of the Devil* (Berkley, \$ 2:95). Och framstår där, som så mycket annat gammalt och jordnära, som ett offer för kristendomen, han också.

Detta eftersom han — eller rättare sagt de, för Woods skiljer mellan sex olika demotyper — eftersom de innan kristendomen kom hade sin aktade ställning i folktron hela bunten. Och inte som onskans speciella representanter — i den gamla religionen, den primitiva tro som föregick de organiserade troslärorerna, hade också denna grupp sin självklara plats och ingick som led i hela gänget övernaturligheter.

Men sedan kom alltså framför allt kristendomen, och kände sig så småningom så säker i sadeln och i korken att den kunde ta itu med djävulen och hela hans anhang på allvar. Och därmed var det fritt fram för häxförföljelserna, för de förtjänstfullt förföriska varelser som kallas incubi och succubi och för allt annat man trodde på och förföljde under denna feberheta tid. Woods ger en hel del exempel på häxeri och andra djävuligheter från den tiden, och ger ställvis ett tämligen starkt intryck av att misstänka att all röken säkert måste ha haft en del underliggande övernaturliga eldar här och var. Visste ni förresten att den sista häxa som avrättades officiellt halshöggs så sent som 1775, i Kempton, och hette Anna Maria Schwägel?

Dagens djävulsdyrkare ger Woods däremot inte mycket för; t.o.m. Aleister Crowley dog enligt honom gråtande och osäker på sin älskade djävuls existens. Men forna tiders djävul och djävulstro har fått en god skildrare här, och trots det billiga priset är den häftade boken t.o.m. välillustrerad med många gamla fina bilder.

I sammanhanget må nämnas att hugade häxor av i dag har fått en grundlig gördetsjälvhandledning i hur man öppnar eget i branschen i Gavin och Yvonne Frosts *The Witch's Bible* (Berkley, \$ 1:50), en pocketbok sammanställd av ett utövande häxpar.

Deras häxreligion heter wicca och är av gammalkeltisk stam, och är man bara tillräckligt säker och troende, kan den enligt författarna ordna det mesta: kommunikation med både onda och goda krafter

(varning för de onda, för detta är en snäll och hygglig religion), telepati, helbrägdagörelse, prekognition, psykometri, själens frigörelse, allt är möjligt om man är en sann wicca. Boken ger också alla praktiska anvisningar som kan behövas, med handledning i hur man bildar en coven och ensam eller i grupp utför olika riter, från initiations- till fruktbarhetsditen. "Redskap och utrustning" för en utövande häxa har sitt eget kapitel, där man bl.a. får veta hur man gör en äkta blåkullakvast, med ritningar och allt, och här ges också exempel på lämpliga sånger, böner och annat viktigt. Och naturligtvis finns här också ett kapitel om hur man undviker onda andar och annat oknytt, resp. klarar sig om man redan har råkat ut. Så handboksmässig att det t.o.m. finns en repetitionsavdelning efter varje kapitel, med frågor och svar för läsaren. Och det är en högste Gud man dyrkar, inte någon djävul — "helvetet finns bara inom oss själva", skriver författarna någonstans.

Helt ärlig; paret Frost tror verkligen på sin tro och koketterar inte. Och även om en del ritualer och föreställningar tycks skilja sig från de engelska häxtroendes, ger boken dock en så grundlig inblick i denna säregna moderna häxtro att den bör ha en hel del att ge den som är intresserad av den moderna ockultismen.

Faktiskt tycker jag bättre om detta naiva men hederligt troende författarpar än om värreklamerade superkändisen i häxbranschen Sybil Leek, vars välglyttade och säkert skrivna *The Complete Art of Witchcraft* (World, \$ 6:95) handlar ungefär lika mycket om Sybil Leek själv som om den tro hon hedrar med sitt medlemskap. Sedan många generationer tillbaka — enligt henne själv stammar hon från en släkt som har fört häxeriets fackla vidare genom onda tider ända sen medeltiden.

Också här finns en hel del "praktiska data" om covens, ritualer, besvärjelser etc., men tonvikten på den avdelningen läggs på att understryka vilken fin och ädel religion häxtron är — svart magi existerar den också, men avfärdas med förakt, ty att göra vad ont är går stick i stäv med varje sann häxas innersta övertygelse. Häxtron är nämligen en gammal fin naturreligion, där den nära kontakten med naturens mysterier ger högre krafter än vad vi vanliga dödliga äger — egentligen är den inte ens en fruktbarhetsreligion, och miss Leek är noga med att understryka att det

där pratet om hur de häxtroende tumlar om i sexuella orgier på sina möten bara är det skamligaste förtal och ingenting annat. Visst har man sina fruktbarhetsriter, men ärligt talat verkar de tämligen borgerliga. Och på tal om det har denna moderna miss Leek rentav också ett kapitel om "de homosexuellas plats i häxtron". Över huvud taget är detta en mycket världsvan och lätt mondan bok, tryffrad med intressanta anekdoter om författarinnan själv och andra framstående häxor, och helt övertygad om att den som ansluter sig till denna kult av den stora modern snabbt kommer i harmoni med både hela världsalltet och sig själv.

Och det låter ju inte så dumt.

Och bilderna till den här krönikan stammar från Edward L. Gardners säregna lilla fotoklassiker *Fairies* (Theosophical Publishing House, £ 2:40) från 1945, som härom året kom ut i sin sjätte upplaga. En volym med de så kallade cottingleyfotografierna från 1917—20, fem foton tagna av ett par unga flickor i Yorkshire, som allesammans visar någon av flickorna tillsammans med älvor och annat småfolk. Tämmligen otroliga, vill det synas, men de hör till de klassiska "andefotografierna", försvarades helhjärtat av

Conan Doyle och försvaras lika helhjärtat här av Gardner, som mycket bestämt hävdar att ingen har mixtrat med negativen utan att det här faktiskt rör sig om reella fotografier av flickor och småfolk tillsammans. Medan Phoebe Bendits här omtryckta förord till 1966 års upplaga börjar acceptera åtminstone

möjligheten att det kan röra sig om något i riktning av Ted Serios tankefotografier. Resten av boken tror emellertid helt på älvornas reella existens, och ger till och med avslutningsvis en del allmänna data om dessa devors liv och leverne.

Men de har i varje fall inte låtit fotografera sig mera sedan 1920.

Ashtar & Co

— från en annan synvinkel

Våra vänner från ovan (eller var det nedan?) har en märklig humor när det gäller namn. De presenterar sig med orientalistiskt klingande eller forntida namn som Orion, Aura Rhanes, Xeno, etc.

John Keel har påpekat att ufonauterna ofta har samma namn som forntida änglar och demoner (1). Den i kontaktsammanhang så välkända Ashtar återfinns vi t.ex. i orientalisk demonologi med namnvariationer som Ashar, Astar, Astaroth. Han beskrivs som ridande på en drake och avger fruktansvärd stank (2).

För en tid sedan kunde man läsa i tidningen Nu (3) om lastbilschauffören Eduard Meier från Schweiz som blivit kontaktad av några "rymdmänniskor" från stjärnbilden Plejaderna. Meier hade bl.a. lyckats ta en bild på en långörad kvinna som presenterade sig som Semjase.

Namnet lät intressant så jag gick till mitt standardverk i angelologi, Gustav Davidsons "A Dictionary of Angels". Jag blev inte besviken. Där finner man namnet Semjaza (Semyaza, Semiaza) som refererar till en av de onda änglarna som fallit (4).

Detta märkliga schema går igen i många kontaktberättelser. Keel har slående kallat det "the name-game" — namnleken. Med dessa tankegångar är det tämligen lätt att förfalla till någon form av krass demontro à la medeltiden. Här har vi en av anledningarna till att somliga ufologer som insett dessa kopplingar lämnat UFO-studiet och istället gått med i någon frikyrka. En utveckling som kanske i vissa fall kan försvaras som psykologiskt riktig. Den åsikten börjar även göra sig gällande i litteratursammanhang (5).

Men att kalla ufonauterna för änglar eller demoner löser inga problem. Vi måste vara lite försiktiga med att placera dessa väsen i fasta referensramar. En historisk tillbakablick visar tämligen klart att en stor del av dessa väsen inte är utomjordiska utan på något sätt tillhör vår egen jord även om de rör sig i andra tid-rymddimensioner. Det blir den framtida ufologins uppgift att klargöra detta förhållanden.

Referenser och kommentarer

1. John Keel: Operation Trojan Horse, s. 230.
2. Tondriau & Villeneuve: A Dictionary of Devils and Demons, s. 18.
3. Nu, nr 30, 1976, s. 38—39.

4. Gustav Davidson: A Dictionary of Angels, s. 265.

5. Se t.ex. John Weldon & Zola Lewitt: UFOs — what on earth is happening? Författarna, som är kyrkligt orienterade, anser UFOs vara demoner som hemsöker jorden under den sista tiden.

HAKANBLOMQVIST

(Från Nyhetsblad, Arbetsgruppen för ufologi, Södertälje)

"I ären gudar"

En anonym kritiker av min kristendomskritik, "Olle", har påpekat att bibelns Jesus inte säger att "ni är alla gudar", som jag skrev på baksidan i nr 3. Nej, det står i Johannes evangelium 10:34—36: "Jesus svarade dem: 'Det är ju så skrivet i eder lag: Jag har sagt att I ären gudar. Om han (Gud) nu har kallat för gudar dem som Guds ord kom till — och skriften kan ju icke bli om intet — huru kunnen då I, på den grund att jag har sagt mig vara Guds Son, anklaga mig för hädelse, mig som Fadern har helgat och sänt i världen?' — De som är gudar är alltså de 'som Guds ord kom till', inte 'alla', som jag skrev. Det är litet skillnad.

Ingrid Skogman, Stockholm, 8:—; Peter Kapral, Lund, 14:20; Karl Österholm, Falun, 7:—; Lillemor Naul, Solna, 8:—; Bertil Jonasson, Urshult, 8:—; Agneta Pettersson, Linköping, 48:—; Siv Örsten, Halmstad, 8:—; Sigvard Strandberg, Västerås, 8:—; Inger Björk, Malmö, 8:—; A. Åström, Umeå, 8:—; Henrik Elofsson, Broaryd, 3:—; Anonym, 48:—; Mikael Sjöstrand, Vällingby, 48:—; Adina Schwartz, Vällingby, 8:—; Gerhard Ljunggren, Huddinge, 40:—; Anonym, 28:—; Erich Holm, Västerås, 3:—; Inger Olsson, Sundbyberg, 8:—; Yngve Thorsell, Kvånum, 100:—; Birgit Pettersson, Lindesberg, 60:—; Jutta von der Marwitz, Bromma, 20:—; Per-Arne Dahlqvist, Svanesund, 23:—; Annika Ullman, Göteborg, 23:—.

Summa kronor 537:20. Hjärtligt tack!
Red.

Fødselshoroskoper og progressive horoskoper opstilles.

Skriftlig analyse (på dansk).

Spørgsmål besvares.

Paul Mahler Dam

Mannavej 6 — DK 2600 Glostrup
Danmark

Utlandssvenska, pensionär, söker trevligt, soligt rum juni—september. Svar till "Centralt", Sökaren f.v.b.

Sökare får bruka torp m. jord i mellersta Blekinge mot underhåll och vissa förbättringar t.v. Svar till "Eskatologi och Naturopati", Sökaren f.v.b.

Krishnamurti i Saanen

Den indiske vismannen Jiddu Krishnamurti har nyligen fyllt 82 år, men han fortsätter sina resor runt världen med offentliga "talks and discussions". Trots åldern är han full av vitalitet. Han talar om vårt liv, våra livsproblem, hur vi står i relation till allt, hur vi är en del av världen. Han talar om nödvändigheten att se hur vi lever, att lära känna oss själva. Endast genom en radikal förändring i vårt

BUDDHISTISK LITTERATUR

Buddhas tal till Kalamafolket/
talet om rätt syn
ur den buddhistiska palikanon
40 sidor, ca 19:—

Buddhistisk meditation
av Francis Story
32 sidor, ca 7:—

Buddhismen i ett nötskal
av Narada Maha Thera
80 sidor, ca 15:—

I bokhandeln eller direkt från

BUDDHASANAFÖRLAGET

Box 5158

102 44 Stockholm

LIVET FORTSÄTTER EFTER DÖDEN!

Spiritualismen ger bevis.

Begär vår boklista med senaste nyheter!

Bokförlaget Excelsior AB

Box 5314, 102 46 Stockholm 5

— SUNRISE —

Engelskspråkig tidskrift från
Teosofiska Samfundet — Pasadena

10 nr./år endast 25:—

Skriv gärna och begär gratisnummer!

Anne Eek

Eriksbergsgatan 18
114 30 Stockholm

sinne, säger han, är det möjligt att se klart, att se sant. Endast ett fritt sinne kan se sanningen. "My only concern is to set man free" (det enda jag syftar till är att göra människan fri).

I juli framträder Krishnamurti i Saanen/Gstaad i Schweiz, och i slutet av augusti och början av september i Brockwood Park, England. Upplysningar kan lämnas av Krishnamurti Center, Reginsvägen 4, 161 41 Bromma, tel. 08/25 69 20.

Kontakt

Du flicka, som söker uppriktig ärlighet och förståelse! Strävar efter personlighetsutveckling och andligt medvetande framför statusprylar! Har intressen som vegetarianism, meditation, UFOs, livsfilosofi! Kanske har vi något att ge varandra?

Svar till "28-årig andligt sökande kille",
Sökaren f.v.b.

*

För utbyte av lästips och böcker söker jag boende i Göteborgsområdet. Mina intressen är Zen, Cosmic consciousness etc. Kontakta Bertil Norrlind, Lerum!

*

Ensamstående mor med tre barn, 34 år, 175 cm, sökande livets sanningar — med likasinnad skulle det kännas meningsfullare.

Svar till "Spiritualist i C-län",
Sökaren f.v.b.

*

34-årig ing., intresserad av musik, litteratur, andligt sökande, naturen söker kontakt med likasinnad flicka 20—35 år.

Svar till "Taurus i Umeå",
Sökaren f.v.b.

*

Jag är en ensam ung man, som har tröttnat på det vardagliga livets ytlighet och tomhet och som vill ha en djupare mening med tillvaron. Jag söker därför en snäll och ärlig flicka, som jag kan ödsla värme och ömhet på, som jag kan ha ett emotionellt och intellektuellt utbyte med och som jag kan finna en djupare kontakt med. Jag är 20 år gammal och bor i Lund, där jag studerar på gymnasiet. Mina intressen är i linje med denna tidnings inriktning samt naturvetenskap och klassisk musik. Filosofiskt sett är jag idealist. Du bör vara icke-rökare, och du bör bo i närheten, så att vi lätt kan träffas.

Svar till "Allvarligt menande",
Sökaren f.v.b.

Pris för kontaktannonser: 20 öre per ord + 2:— i eftersändningsavgift, dock tillsammans minst 7:—. Moms. inräknad.

FÅ DERES HOROSKOP

stillet og tillsendt for 40 svenske kr. Send fødselsdato, klokkeslet og fødested til

Peter Sørensen

Havrevej 12, DK-2700 Brønshøj,
Danmark

BOKRECENSIONER

DYNAMIKEN I DET LEVANDE

Full av beundran och entusiasm har jag läst Kjell Armans och Beata Bergströms nyutkomna bok *Dynamiken i det levande* (Kosmos förlag, 1976). Min personliga upplevelse är att boken på något egendomligt sätt lyckas fånga in livet självt och livet i sin helhet. Vi är ju annars vana vid att den gängse vetenskapen, när den närmar sig verkligheten, bara lyckas fånga in den i dess delasppekter, ja rentav bara i lösryckta skärvor. Boken är tjugusig gjord grafiskt och med fotografiska illustrationer av Beata Bergström. Texten är lättillgänglig, trots att det egentligen är svårfångade ting Kjell Arman tar upp till behandling.

Först och främst beskriver han den metod man måste använda när man närmar sig det levande till skillnad från döda ting. Det är svårt att beskriva metoden med ord, men den tycks ha mycket gemensamt med poetens eller konstnärens sätt att närma sig verkligheten. Där finns mycket av förundran, vördnad, aning, intuition, djärvhet, livsglädje och engagemang. Den försöker fånga in sådant som väsen, karaktär, form, kvalitet, utveckling och ge sådana begrepp ett verkligt, objektivt innehåll. Metoden är i alla fall helt annorlunda än den etablerade vetenskapsnyktra, kalla, oengagerade, analytiska metod. Visst blir man först lite tveksam om det verkligen går att nå säker och exakt kunskap med en så djärv metod som Kjell Arman skisserar. Visst ter sig många av hans tolkningar av naturfenomenen och många av hans analogier lite drastiska. Men så upptäcker man att de inbördes passar in i ett slutet, logiskt system och att han faktiskt kommer verkligheten mycket nära. Han kommer visserligen till ett resultat som skiljer sig markant från den gängse vetenskapens bild av verkligheten men däremot mycket nära den verklighet som vi vanliga människor i vårt dagliga liv spontant upplever.

Han lyckas tex fånga in det som vi alla vet men som inte den materialistiska vetenskapen vill erkänna: att det är skillnad mellan levande och dött och att det levande följer andra lagar än döda ting. Kjell Arman är som många vet konsulent i Biodynamiska föreningen. Många av bokens exempel är naturligtvis därför hämtade från hans specialområden: växt- och djurriket. Men han tar också upp människan som levande väsen till behandling. Därför blir hans bok inte bara en god introduktion till biodynamiken utan till hela den bakomliggande antroposofin, dess kunskapsväg, världsbild, människosyn och praktiska tillämpning. Jag upplever boken som den bästa och mest engagerande inledningen till antroposofin som för närvarande finns på svenska.

Jag drar mig lite för att nämna ordet ockultism i samband med antroposofi, därför att ordet är så negativt belastat. Men jag tror, att man skulle kunna säga att antroposofin är en vetenskaplig-gjord ockultism. Man har nämligen lyckats utveckla en empirisk-objektiv metod som gör det möjligt att pröva det ockulta kunskapsinnehållet. Alltså en slags reformerad ockultism till skillnad från den luftiga, abstrakt systembyggande och spekulativa ockulta tradition som ofta bara är en produkt av läsning och inläring av vad auktoriteterna sagt. I fortsättningen blir kanske det ockulta vetandet på detta nya sätt lättillgängligare och mindre exklusivt och får möjligen också en större social betydelse. Därför är boken av intresse inte bara för antroposofiskt intresserade utan även för de allmänt ockult intresserade och för alla som upplever den nu förhärskande verklighetssynen som alltför trång.

Björn Sahlin

TYCKTE JESUS OM DJUR?

Är det inte underligt att Jesus — vilken av troende uppfattas som själva kärleken inkarnerad — enligt den kristna bibeln aldrig nämner kärlek till djur? Borde han inte någon gång ha gjort detta? Buddha observerade ju våra medvarelser djuren och inneslöt dem i sin kärlek. Skulle då Jesus vara sämre? Ja, så ser det ut. — En gång låter Jesus några onda andar, som han drivit ut ur en människa, fara in i svin, vilka störtar ut för en brant och drunknar i en sjö. (Luk. 9:26-39). Det tyder inte på någon känsla för djuren.

Men i *Evangeliet om det fullkomliga livet* (Reformförlaget, Box 106, Stafanatorp; andra upplagan 1976, 30:— inkl. moms) som tyvärr av experter anses vara en förfalskning, talas mycket om förhållandet till djuren, tex följande.

Och det begav sig, att Mästaren gick ut ur staden och med sina lärjungar vandrade över höjderna. Och då kommo de till ett berg, vars vägar voro mycket branta, och där mötte de en man med ett lastdjur.

Men hästen hade störtat till marken, ty lasten var för tung, och mannen slog djuret, så att blodet rann utmed dess flanker. Och Jesus gick fram till honom och sade: "Du fasornas son, varför slår du ditt djur? Ser du då inte, att det är alldeles för svagt att bära denna last, och vet du då inte, att det lider?"

Men mannen svarade och sade: "Vad angår det dig? Jag kan slå mitt djur så mycket mig lyster, ty det tillhör mig, och jag köpte det för en stor penningssumma. Fråga bara dessa där, de känna mig och veta härom."

Och en av lärjungarna svarade och sade: "Ja, Mästare, det är så, som han säger, vi voro med, då han köpte hästen." Och Mästaren svarade: "Sen I då icke hur den blöder, och hören I icke, hur den stönar och jämrar sig?" Men de svarade: "Nej, Mästare, vi höra icke, att den stönar och jämrar sig."

Och Jesus blev bedrövad och sade: "Ve eder, I hårdhjärtade, I, som icke hören, hur den bönfaller om medlidande och anropar sin himmelske Skapare, och trefalt ve den, som den i sitt kval anklagar."

Och han gick fram och rörde vid hästen, och djuret reste sig, och dess sår voro läkta. Men till mannen sade han: "Gå nu vidare men slå den icke mera, om du själv vill röna medlidande."

Och då Jesus såg folket närma sig, sade han till sina lärjungar: "För de sjukas skull är jag sjuk, för de hungrigas skull lider jag hunger, för de törstigas skull lider jag törst."

Och han sade även: "Jag har kommit för att avskaffa offren och blodsfester, och om I icke upphören att offra och att förtära djurens kött och blod, så skall Guds vrede icke upphöra att utgjutast över eder, liksom den kom över edra förfäder i öknen, vilka hängåvo sig åt frossande i köttträtter, och vilka uppfylldes av förruttnelse och förtärdes av farsoter."

Om detta (vegetariska) evangelium är en förfalskning, så som sägs, då är förfalskningen i ett väsentligt avseende bättre än originalet!

Och nog är det väl egendomligt att Jesu lära skall behöva förfalskas för att kunna motsvara höga begrepp om etik? Säger inte det mycket om vilka brister som vidlader "bibelns lära om Jesus"?

Inom hinduismen är *ahimsa*, att inte döda, inte skada, ett viktigt begrepp. Den som följer ahimsas väg är vänlig mot alla varelser och vill inte skada något levande väsen, varken i tanke, ord eller handling, utan älskar alla och önskar alla välgång.

SM

AAGAARD OM NARAYANANANDA

Docent dr theol Johannes Aagaard vid Institutet för missionsteologi och eumenisk teologi, Århus universitet, började hösten 1973 att, tillsammans med medarbetare, undersöka s.k. nyreligiösa rörelser i Danmark. I ett 50-sidigt häfte med titeln *Ny-religiöse bevægelser*, som utgavs av Kirketjenesten i Danmark 1975, berättas om några av de studerade rörelserna. Skriften har en från kristen utgångspunkt starkt polemisk prägel. Det mest anmärkningsvärda i den torde vara en artikel på 17 sidor av Johannes Aagaard med rubriken "Yoga och sex", vilken handlar om Narayanandas ashramrörelse i Skandinavien.

Drygt tjugo unga kvinnor, tidigare och nuvarande anhängare av swamin (som är född 1902) har berättat på ungefär samma sätt om Narayanandas sexuella handlingar: skilda slag av beröring men inte samlag. Detta i och för sig överraskande beteende av en munk skall också ses mot bakgrund av att Narayanandas eget budskap till världen är *brahmacharya*, dvs. celibat, sexuellt avstående i tanke och handling. Andra yogiers läror är bara skräp, anser han, ty endast brahmacharya betyder något. Brahmacharya är en nödvändighet både för familjeförsörjare och för munkar. Utan brahmacharya går världen mot en katastrof.

Enligt Narayananda är själva sexföreställningen "inget annat än en fåfäng fantasi hos medvetandet och sinnena på grund av okunnighet. Den är en stor illusion." Sex och kvinnor är (för män) en del av Maya, dvs. sken-världen. En människa som inte lever i celibat, kan aldrig tänka riktigt om Gud. En sådan människa kan inte leva rättfärdigt och inte tillbedja Gud. "Med ett sexuellt liv är Gudsförverkligande helt omöjligt."

Men sexuell aktivitet är inte bara ett hinder för medvetande om det gudomliga. Det är också farligt och ödeläggande för hälsan. Narayananda skriver att varje sexuell njutning "uttömmar hela systemet". Konvulsioner går genom kroppen, och kropp och sinne råkar i kaos. Sexuell njutning försämrar tankelivet, trubbar av förståndet, försvagar minne och vilja och bryter ned hälsan. ("Every sexual enjoyment drains the whole system. It brings convulsions in the whole body. It throws the whole body and the mind into chaos. Sexual enjoyment weakens the mind, dulls the intellect, weakens the memory, weakens the will-power and shatters physical health.") Är man mycket sexuellt aktiv, får man obotliga sjukdomar och obeskrivligt lidande. Man förfaller och dör en för tidig död.

Brahmacharya innebär att man inte med ett lustfyllt syfte får "beröra kroppen på en person av motsatt kön och inte kyssa eller omfamna en person av

motsatt kön". Ja, man skall inte kyssa eller omfamna någon, inte ens en person av sitt eget kön. Man skall även undvika att titta på, och, på ensam plats, samtala med en person av motsatt kön. ("Never kiss or embrace anybody. Nay, not even a person of the same sex... Avoid looking at the person of the opposite sex... Never talk with a person of your opposite sex in a lonely and secluded place...")

Ofrivilliga nattliga sädesuttömningar är ett stort problem för en man som praktiserar brahmacharya. Aagaard ägnar stort utrymme åt att referera Narayanandas tankar kring den besvärliga företeelsen, som kommer av "wet dreams" (våta drömmar). Gurun har åtskilliga knep för att motverka de ofrivilliga pollutionerna, tex kalla avrivningar eller en kopp kallt vatten före sänggåendet. Ett ländkläde, indränkt med iskallt vatten, kan också hjälpa — liksom bad i kallt vatten.

Sädesuttömningar är en mycket allvarlig sak, lär Narayananda. Tyvärr kan man inte helt hindra dem — i varje fall inte i början — men till slut kan man lära sig att kontrollera de våta drömmarna och bli en övermänniska. Varje droppe av säden är helig och värdefull för den mentala och kroppsliga hälsan. ("Every drop of this semen is very holy and every drop of it is sacred and valuable for the upkeep of mental and physical health of a person.") Tyvärr är förlusten av säden irreparabel. Den uttömmar systemet och förstör den mentala och den kroppsliga hälsan. ("...irreparable... drains the system and ruins the mental and physical health of a person.") Man förlorar sexualenergi vid sexuell aktivitet, och den sexuella energin är en kroppens stora kraft. Men om man lär sig att kontrollera sex-kraften, så höjer man den från genitalområdet till högre centra, och då ser man världen i ett nytt perspektiv.

Även inom äktenskapet är det viktigt för en man att inte spilla säden. De makar som inte begränsar sin sexuella aktivitet till närmast ingenting, får alltid omoraliska och defekta barn, lär Narayananda. Sedan två barn fötts, bör allt sexuellt samliv mellan makar upphöra.

Narayananda är alltså en mycket bestämd förespråkare för sexuell avhållsamhet. Men han berättar själv i en bok att han 1950 utsattes för "förföljelser" i Indien genom att en del människor påstod att han hade sexuellt förhållande till ett par kvinnliga anhängare. Narayananda skriver om anklagelserna att de "tore my prestige to pieces... but I stood firm on Truth like the high Himalayan peaks without the least resistance from my side... I treated these vulgar people like flies, mosquitoes and scorpions... I kept quiet and

offered absolute passive resistance." Dvs. anklagelserna mot honom förstörde hans anseende fullständigt. Men han stod fast på Sanningen liksom Himalayas höga toppar utan att alls gå i svaromål. Han behandlade dessa gemena människor som flugor, moskiter och skorpioner. Han höll tyst under fullständigt passivt motstånd. (Men han omtalar i sin bok vilket fruktansvärt lidande som drabbade dem som angrep honom!)

I Danmark 1974 när han offentligt anklagades för "petting" med unga flickor i ashramen, använde han samma metod: passiv avskärmning i förhållande till omvärlden. Enstaka lärjungar försvrade honom i pressen, men rörelsen själv tog inte till orda mot kritiken utan isolerade sig och sina medlemmar. (Dock framträdde gurun i en intervju i tidningen Information och gav sin syn på saken. Rec:s anm.)

Docent Aagaards undersökning av Narayanandas ashramrörelse har gett honom "en mycket stor samlingskriftligt material samt många bandinspelningar". Vad som avslöjats är att swamin har berört flickorna sexuellt samt legat med dem, dock utan att genomföra egentliga samlag. Samtidigt har han instruerat dem att inte känna sexuell lust. Detta ledde till våldsamma spänningar hos flickorna, i synnerhet som swamin aldrig förklarade meningen med vad han gjorde. Några tolkade det emellertid som en "invigning".

Narayanandas disciplar knyts mycket starkt till hans person, bl a på grund av att han betraktas som ofelbar och likställs med Gud (vilket han själv lär). Genom de sexuella handlingarna förstärktes koncentrationen på gurun. Men samtidigt har de flesta av de intervjuade flickorna — inte alla — berättat att de upplevde avsmak och ångest. Aagaard skriver:

"Flickornas fruktan ökade starkt, när gurun inte bara väntade att de skulle hålla tyst om deras sexuella kontakter, utan hotade dem, om de yppade något. Dels hotade han flickorna med 'evig förtappelse', dels med att de skulle få sinnessvaga barn eller själva bli sinnessjuka eller begå självmord, om de inte höll mun. Inte alla kvinnor som han haft sina 'sex-lekar' med, har brutit med honom. Vi har också intervjuat några av dessa 'troende', och det är karaktäristiskt att de håller fast vid att det rört sig om en form av invigning, även om de förebrår gurun att han inte på förhand förklarade meningen med det."

Det kan inte råda någon tvekan om, anser Aagaard, att de flickor talar sanning som berättar att de utsatts för guruns sexuella handlingar under tryck av hans religiösa auktoritet. De har redogjort med många detaljer och i stort sett oberoende av varandra. Ofta har de kommit och berättat, sedan några av

deras vänner, som talat om detsamma, beskyllts för lögn. De flesta har försökt att finna ursäkter och förklaringar till guruns beteende.

Docent Aagaard frågar sig hur man skall förstå motsättningen mellan teori och praktik hos swamin. Det är inte så enkelt som att han säger en sak och gör något annat. Aagaard har kommit fram till den förklaringen att brahmacharya för Narayananda inte innebär ett fullständigt sexuellt avståndstagande, utan snarare, i det högsta stadiet, där swamin själv befinner sig, en omformning av sexualiteten till andlig energi och av den sexuella njutningen till andlig lyckalighet. Swamin talar om "andlig orgasm", och han kallar samadhi, som är ett högt tillstånd av fullständig sammansmältning med Brahman, världssjälens, "ett oavbrutet tillstånd av sexuell lyckalighet".

Aagaard reflekterar att "perfekt brahmacharya" för Narayananda kanske "innebär den form av sexualitet som inte leder till förlust av säden, pollution, och inte heller till normal orgasm. Det är endast vid sädesuttömning och orgasm som den sexuella energin 'spills', så att den inte kan omvandlas till Ojas" (andlig energi).

En brahmachari förtränger alltså inte sexualiteten — och inte heller sex-njutningen — utan förvandlar den till en andlig kraft.

Förklaringen till Naryanandas sexuella handlingar kan vara att han själv har "arbetat med att omvandla inte bara sin sexenergi utan även sin sex-njutning till Ojas Shakti (andlig kraft). Det är ju också detta som sker inom tantrismen som helhet."

En swami som praktiserar brahmacharya på högsta nivå, kan alltså utföra sexuella handlingar, om han förvandlar sexkraften till andlig kraft och samtidigt är fri och begärlös i sitt sinne. Narayananda har skrivit: "Att göra sinnet fritt från alla begär och tankar, att ha perfekt kontroll över sinnet och hålla det rent kallas sinnets brahmacharya..."

Vi finner alltså, säger Aagaard, att man enligt Narayananda lika litet skall upphöra med sexuell praktik och sexuell njutning som med att höra, se, smaka, lukta, handla, Det är inte vad man gör, utan sättet man gör det på, som har betydelse.

Narayananda menar tydligen att i de inledande stadierna måste en brahmachari undvika kontakt med människor av motsatt kön, men "det finns en tid när man är bortom fara, dvs. när man uppnår samadhi, då kan man leva, ja även sova tillsammans med en person av motsatt kön utan de minsta köttsliga begär eller tankar".

Aagaard slutar med att säga att man alltså kan se ett visst samband mellan Narayanandas teori och praktik, men

detta samband är så subtilt att ytterst få, om ens någon av hans lärjungar, haft möjlighet att förstå det. Ändå anser Aagaard att swamin har begått ett svårt fel när han inlät sig på sexuella relationer med kvinnor, som inte haft möjlighet att förstå deras innebörd, vilket gjort dem oroliga och rådvilla. Han säger att "det är ytterst beklagligt att indisk religiositet och filosofi skall presenteras i väst av guruer som på detta sätt komprometterar sitt lands traditioner".

*

Det kan tilläggas att skarpa offentliga anklagelser riktades mot swamin i tidningsintervjuer och -artiklar, sedan Aagaards undersökningar blivit kända. Troende och sympatisörer tillbakavisade anklagelserna för "petting" med flickor som orimliga och förtal med syfte att smutskasta swamin. Gurun själv sa att anklagelserna mot honom var lögn som kom av hämndbegär. En enda av de, som det sägs, 20-talet kvinnor, vilka berättat om pettingen, har trätt fram offentligt med sitt namn. Om henne sa gurun i ett uttalande för tidningen Information: "Hon vet att huvudpunkten i mitt budskap är nödvändigheten att leva i celibat för att kunna uppnå varaktiga andliga framsteg. Därför utsprider hon det rykte som hon menar kan skada mig mest. Anklagelsen är absurd. Det är fullständigt omöjligt att utföra sådana handlingar här i min hydda. Lärjungar som kommer och besöker mig, har bara kort tid här, några sekunder eller minuter, eftersom det nästan alltid är många som väntar. Här finns inget privatliv. Ständigt arbetar andra lärjungar i köket och på andra ställen i huset."

En avhoppad kvinnlig ledare kommenterar att det är fullständigt nonsens att han inte har något privatliv. En trap-pa upp i sitt hus har han en stor säng med en vit matta framför, och på den mattan har han bett en massa flickor att klä av sig nakna, och så har han lagt sig på dem och haft sina pettinglekar.

N.U. Yoga Ashrama i Danmark och Sverige avvisade 1974 (liksom fortfarande) blankt samtliga påståenden om gurun, vilka betecknades som "intriger, påhitt och osanningar för att smutskasta Swami Narayanandas namn och främja docent Aagaards korståg mot N.U. Yoga-organisationen". "Det finns inget skäl för oss att ta kampanjen allvarligt", sa man. "Organisationen står nu starkare än någonsin, och skandal-kampanjen har bara stärkt sammanhållningen på ashramerna. Swami Narayananda själv är alldeles oberörd av beskyllningarna. Han har inte kommit till Danmark för att vinna lärjungar eller välvilja, utan för att ge oss en uppfattning om Yoga och behärskning av sinnet och lära oss att leva ett sunt liv i överensstämmelse med Universell Religion."

Två böcker

alternativ TRO

med artiklar ur SÖKAREN
har utkommit på

proprius

Bok 1 berättar om buddhism och hinduism, samt något om islam, baha'i och sufi.

Bok 2 behandlar bl a mystik, meditation, ockultism, esoterik samt ovanliga former av kristen tro.

"Böckerna bör läsas också av oss som är aktiva i Svenska kyrkan. De hjälper oss att ta de nyreligiösa rörelserna på allvar."

Sten Rodhe i Lundastiftet

"...en både angelägen och välkommen bok".

Bo S. Hammar i Kvällsposten

ALTERNATIV TRO: 1 50:—
ALTERNATIV TRO: 2 50:—

inkl. moms

Finns i bokhandeln

Även hos förlaget PROPRIUS, Floragatan
20, 114 31 Stockholm. Tel. 08/21 33 57.

JESUS är

misshandlad av Paulus
felbedömd av teologerna
överskattad av människorna
samt
själv motsägelsefull

*Jesus inför Herodes Antipas.
Träsnitt av Albrecht Dürer.*

När denna "baksidesartikel" skrivs, i början av april, har jag ännu inte kunnat få några reaktioner på min kritik av den kristna tron i förra Sökaren.

Jag skrev den kritiken sommaren 1976. Därefter låg manuskripten i en skrivbordslåda fram till i våras, när jag skulle sammanställa nr 4. På grund av materialbrist — en inte vanlig åkomma på denna redaktion — fick jag göra en bottenskrapning av mina tillgångar. Tidigare hade jag tvekat att publicera kritiken — men nu fick det ske.

I samband med korrekturgranskningen läste jag återigen Matteus och Markus — och smärre avsnitt av Lukas och Johannes samt Paulus. Och jag fann ingen anledning att ändra något i huvudsak i min framställning. "Helvetesläran" finns i Jesu förkunnelse, som ett grundläggande inslag, ehuru diffus och motsägelsefull. Och Jesu etik är otvivelaktigt en utpräglad gär-

ningslära. Något väsentligt om den "nåd" och förlåtelse som de kristna gärna talar om, fann jag inte hos Jesus. Det är Paulus som lärt de kristna detta — liksom han är pappa till idén om rättfärdiggörelse genom tro (vilken dock även skymtar hos evangelisten Johannes).

Paulus skrev i brevet till romarna, 10:9: "Ty om du med din mun bekänner Jesus vara Herre och i ditt hjärta tror, att Gud har uppväckt honom från de döda, då bliver du frälst." — Detta är något helt annat än Jesu "hårda bud". Det rör sig om en förvanskning av Jesu lära på en absolut avgörande punkt. Man skulle kunna tro att Paulus i själva verket var utsänd av hans nedrighet djävulen för att ta udden av Jesu etik, ja att han är "satans svar på Guds väckelse".

Däremot har den förnyade läsningen av de två första evangelierna inte bekräftat mitt tidigare, av Hedenius inspirerade, intryck att

Jesu etik präglas av lönemoral. Lönetänkandet finns där, främst i Matteus version av Jesu lära, men det är orättvist mot Jesus att säga att det sätter sin prägel på hans väckelsepredikningar, ty dessa har också en djupare dimension. Dock tycker jag fortfarande att det är anmärkningsvärt att Jesus inte tydligare poängterar den medmänskliga aspekten.

Jag menar att bibelns Jesus är en överskattad personlighet och inte helt och hållet identisk med "Jesus i vårt hjärta". Vad som också starkt slagit mig är de många motsägelserna i förkunnelsen: yttranden som tillskrivs Jesus motsäger klart andra yttranden som också tillskrivs honom. Det är ingen genomtänkt, sammanhängande lära som kommer genom Jesu mun — men på flera ställen lyser det till av medmänsklig sanning.

SM

SÖKAREN

Nr 5 1977 Ärgång 14

Adress: Box 3063, 103 61 Stockholm 3

Postgiro: 70 60 47-8

Bankgiro: 372-8128

Telefon: 08/69 60 27

Red o ansv utg: Sven Magnusson

Sökaren är en oberoende tidskrift för livsåskådningsfrågor, där skilda meningar kan föras fram.

För varor och tjänster som utbjuds i annonser i denna tidskrift svarar endast annonsörerna själva.

Tryckt hos Sjuhäradsbygdens Tryckeri AB Borås, 1977

ISSN 0038-0504

PRENUMERATIONSPRISER:

Helår 52:—.

Halvår 28:—.

Annonsspriser (moms tillkommer):

Helsida 650:—, halvsida 400:—, småannonser 15:— per spalt-cm men minst 45:—.

INNEHÅLL

Engelsk professor i fysik intygar "Geller-effekten" 2

Anne-Marie Ehrenkrona:

Framtiden i våra händer 5

Religiöst Forum, sällskap för religiös information och dialog 6

Marcus Aurelius 8

Dikter av Axel Fredenholm 9

Agne Windmark:

Are Waerland — väldig hälsökämpe 10

Sten Rodhe:

Min väg till kristen zen-meditation 14

Eva Jagrell-Åkesson:

Meditation — en frihet i glädje 16

Erlendur Haraldsson och

Karlis Osis:

Sri Sathya Sai Babas mirakler 18

Per Ragnar:

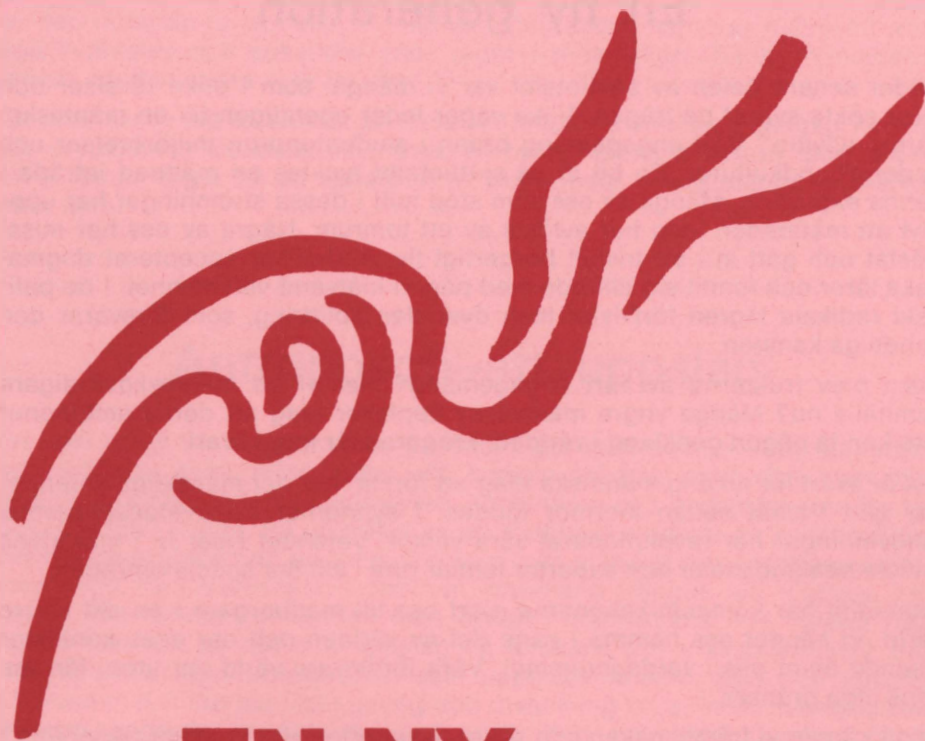
Reflexioner 23

Anders Liljegren:

Bermudatriangelmysteriet 24

Roland Adlerberth:

Utländsk bokvandring 25

EN NY GENERATION - VAD VILL VI?

Antroposofi - ett uppslag

Nordiskt sommarseminarium
i Järna, Sverige 11-22 juli 1977

En ny generation

Under senare delen av sextiotalet var vi många, som i olika rörelser och läror sökte svaret på frågan: Vilka vägar leder egentligen till en människovärdig tillvaro? Vårt engagemang brann i studentuppror, miljörörelser och undergroundkulturer. En bit in på sjuttiotalet tycktes en mättnad inträda i denna explosion. Många av oss som stod mitt i dessa strömningar har upplevt att mättnaden idag har avlösts av ett tomrum. Några av oss har miss-tröstat och gått in i ett trivialt borgerligt liv. Andra har accepterat dogmatiska läror och funnit sig tillfreds med någon inåtvänd verksamhet. I de politiskt radikala lägren förtvivlar man över den splittring, som försvårar den enhetliga kampen.

Vilka blev frukterna av vårt engagemang? Har vi ett människovärdigare samhälle nu? Många yngre människor upplever idag att deras ambitioner inte kan få någon genklang i världen. Frågorna får inget svar!

Det är svårt för en ung människa idag att förstå, hur det mänskliga vetandet har gått framåt sedan mormor föddes. I synnerhet naturvetenskapernas landvinningar har revolutionerat våra villkor. Vetandet lyser in i materiens minsta beståndsdelar och experter tumlar runt i allt fler specialområden.

Samtidigt har kommunikationerna gjort oss till medborgare i en allt större värld. Vi känner oss hemma i varje del av världen och har dess konflikter lysande emot oss i vardagsrummet. Våra föräldrars värld var liten, för oss finns inga gränser.

Ändå känner vi främlingskap och söker livskvalitet. Har vi glömt någonting? Vart tog människan vägen? Du och jag? När man ser närmare efter, så finner man att vetandet om det specifikt mänskliga har kommit på efterkälken.

Hur skall vi kunna uppnå människovärdigare villkor, om vi inte har en inträngande kunskap om människan och hennes möjligheter i världen?

Vad vill vi?

Vi har tagit avstånd från ett hämningslöst näringslivs ingripande i våra fria livsvillkor. Vi har reagerat med avsky mot lagstiftning, som gynnar de redan privilegierade och som drabbar de redan eftersatta.

Nu vill många se en framtida lösning i upprättandet av den ena eller den andra statsiden. "Vår" ideologi är den enda rätta och i framtiden skall den sanna friheten uppnås, hävdas det från olika håll. Om människans yttre förhållanden förbättras, så skall nog. . .

Andra vill arbeta för utvecklandet av människans inre förmågor. Man vill i den "ockulta vägen" upprätta ett intimare förhållande till det som menas vara människans ursprung. På andra håll anser man att en väckelse av religiös art skall svepa över världen. Om människans inre förbättras, så skall nog. . .

Den ena riktningen åberopar vetenskapliga fakta och en nykter analys av den rådande (a-)sociala situationen. Den andra hänvisar hellre till andliga kvaliteter och sökandet efter jaget i människan. Båda riktningarna menar, att den andra "går fel väg".

Ett svar som i sig förenade de båda riktningarna skulle onekligen komma vår brydsamma situation till mötes. Mänsklighetens situation idag kräver att vi finner vägar till ett sådant svar. Detta inser också många och söker efter dem.

Antroposofi—ett uppslag

En som tidigt var uppmärksam på dessa problem som vi idag står inför, och började söka efter vägar att komma tillrätta med dem, var den österrikiske naturvetenskapsmannen, konstnären och andeforskaren Rudolf Steiner (1861—1925). På grundval av ett fördjupat studium av kunskapsprocessen utvecklade han en forskning som från ständigt nya utgångspunkter, men alltid med människan i centrum, efterhand trängde allt djupare, inte bara i yttrevärldens skeenden men också i människans inre. Utifrån den kunde han sen ge råd och uppslag till forskare och yrkesmänniskor från vitt skilda verksamhetsområden som uppsökte honom. Råd och uppslag som sedan har fått sin fördjupning och utveckling bl. a. inom pedagogiken, läkepedagogiken, medicinen, jordbruket, den naturvetenskapliga forskningen, sociologin, religionen och konsten.

Sin väg till kunskap om människan och hennes omgivning i vidaste mening kallade han "antroposofi" (antropos = människa, sofia = vishet).

Antroposofin får liv, då vi tar våra egna innersta frågor på allvar: Varifrån kommer jag? Vem är jag, egentligen? Varför har jag dessa föräldrar? Finns det en mening med mitt liv? Det är frågor som vi alla någon gång har ställt. I olika livssituationer dyker de upp på nytt ur det inre.

Försöker vi förstå människan ställs vi förr eller senare också inför frågan om den fysiska döden verkligen är slutet på allt. Kanske är livet som en stor dag och döden en natt? Kanske arbetar vi vidare under denna natt på våra jag utifrån de erfarenheter vi har gjort i jordelivet? Kanske vill vi stiga in i utvecklingen på nytt för att kunna bearbeta jorden vidare?

Ja, så kan man tänka sig att människan hela tiden föds med nya impulser, som hämtats från en andlig värld. Kan vi finna metoder att öppna våra ögon också för denna andliga värld, som vi hela tiden är delaktiga i?

Antroposofin visar på en möjlig västerländsk meditativ skolningsväg. Vad innebär den? Vad leder den till och vad är det som skiljer den från den österländska skolningsvägen?

Dessa frågor vill vi ta upp och pröva under detta nordiska sommarseminarium. Vi vill också se vad frågorna leder till i den handgripliga verkligheten på praktiskt sociala områden.

Måndag 11		Tisdag 12	Onsdag 13	Torsdag 14	Fredag 15	Lördag 16	Söndag 17	Måndag 18	Tisdag 19	Onsdag 20	Torsdag 21	Fredag 22	
	7.30						FRUKOST						
	9.00	Antroposofi idag: Det inre livets vård och det praktiska livets uppgifter Föredrag/Arne Klingborg			FRIA INITIATIV OCH STUDIEBESÖK	Arbets- grupper	"Söndag"	Arbets- grupper	FRIA INITIATIV OCH STUDIEBESÖK	Arbets- grupper	En meditativ skoleringsvei Föredrag/Jörgen Smit		
	10.45	Konstnärliga övningar										Vad vill vi?	
	12.15						MIDDAG						
Ankomst	14.00	Samtal och fria initiativ					Samtal och fria initiativ				Samtal och fria initiativ		Rivning av lägret och avfärd
	15.00					KAFFE							
	16.00	Konstnärliga övningar				Konstnärliga övningar				Konstnärliga övningar			
	18.00					KVÄLLSMAT							
Välkomst- hälsning	20.00	Föredrag – Förberedelser inför spelet – Konstnärliga framföranden – Fria initiativ									Spel med alla		

Dagsprogrammet

Dagsprogrammet upptar först tre dagars samarbete med **föredrag, samtal och konstnärliga övningar**. Därefter följer en "utandningsdag". Då blir det tillfälle att följa upp olika **fria initiativ** som framkommit under den vidare planeringen eller under mötet, eller att göra **studiebesök** vid olika institutioner i trakten av Järna, där en rad antroposofiskt orienterade verksamheter vuxit fram.

Tre förmiddagar har vi avsatt för **arbetsgrupper** inom de sju områden som beskrivs på nästa uppslag. Tiden mellan middag och kaffe varje dag är öppna för samtal eller för andra fria initiativ. Meningen är att programmet skall utvecklas efterhand som deltagarna anmäler sina speciella intressen. Ytterligare en hel "utandningsdag" är inlagd.

För eftermiddagarna kan man välja en genomgående kurs, som kan ge möjlighet att övande nå lite mer ingående arfarenheter i en konststart. Vi tänker oss att detta övande kan leda fram till ett gemensamt spel, där de olika konstarterna samverkar. (Se nästa sida.) De konstnärliga övningarna under de tre första förmiddagarna kommer att ge tillfälle att lite mera "smaka" på en av de övriga konstarterna.

Kvällarna upptar föredrag om social tregning, waldorfpedagogik och om människans förhållande till naturen; samtal, eurytmi, musik, övningar, förberedelser.

Sommarseminariet avslutas så med två morgonföredrag och uppföljande samtal.

Du är själv med om att bestämma programmet

Det gäller att vid anmälan ta om sitt intresse för **ett arbetsgruppsområde** och för **två konstnärliga övningsgrupper**, en genomgående och en kort.

Det ligger i vår intention för sommarmötet att detta förslag till program ska kunna fyllas ut med många olika initiativ. Har du **förslag** till **temata** för arbetsgrupperna eller för **samtalsgrupper**, eller på **människor** som skulle kunna leda dem (kanske du själv?), **frågor**, **synpunkter**, **kommentarer**, skriv några rader och sänd dem och/eller anmälan till sekretariatet **före den 1 april**.

Alla inkomna förslag till grupper och annat, **frågor** och **synpunkter** kommer sen att sammanfattas och utsändas i slutet av april till alla som har anmält sig. Du har då möjlighet att göra ditt **slutgiltiga val** av de enskilda grupper du vill delta i och sända in ditt val **före den 21 maj**, som också är **sista dag för anmälan** till sommarseminariet.

I slutet av juni sänder vi ut det slutgiltiga programmet med de praktiska upplysningar du kommer att behöva.

Tidskrifterna Balder och Josefine (den svenska och den norska tidskriften för social tregning) planerar att inför sommarseminariet komma ut med ett gemensamt nummer kring de temata som kommer att tas upp.

Gemensamma händelser

för alla kommer att utspela sig i ett stort tält för omkring 500 personer. Grupper och övningar håller till i salar på Rudof Steinerseminariet och i den närbelägna Järna Waldorfskola.

Inkvartering

kommer att ske i seminariets bostadshus, i förläggningstält och vid olika institut runtom i Järnatrakten. På ett mindre område kan plats beredas för egna tält.

Måltiderna

kommer vi att inta på seminariet och inne i eller utanför det stora tältet, allt efter vad vädret vill. Maten blir företrädesvis vegetarisk och baserad på biodynamiskt odlade produkter. Det blir många tillfällen att lära känna varandra också i olika arbetslag för praktiska uppgifter som att duka, diska, röja,

städa osv. Är du kanske intresserad av att delta lite mer på den praktiska sidan t. ex. med matlagning är det också möjligt. Hör gärna av dig till sekretariatet.

Kostnaderna

som inkluderar deltagaravgift, mat (frukost, middag, kaffe eller te och kvällsmål) och inkvartering, är 700 sv kr eller 630 mark. Av dessa betalas 50 kr (=45 mark) in vid anmälan.

Något om spelet

Övningarna kring spelet är lagda så att alla som vill ska kunna delta. Spelets "innehåll" är i första hand själva de konstnärliga aktiviteterna: sjungandet, spelandet, rörelserna i landskapet, eurytmin, talet och färgerna. Så långt vädret tillåter försiggår övningarna utomhus. Var och en kommer att agera både som åskådare eller åhörare och som medskapare.

Vi hoppas med dessa spelövningar kunna visa hur en människogemenskap kan växa utöver de former av gruppbildningar som för sitt förverkligande kräver avkall på det individuella. Vi måste öva oss i att bära igenom det individuella även när mycket stora krafter vill göra oss till obetydliga delar av en massa.

Arbetsgrupper

Waldorfpedagogik

Uppfostran och utbildning av den växande människan blir meningsfull, endast om hela människan—inte bara intellektet, huvudet—tilltalas i den pedagogiska processen. En verklig kunskap om barnets utveckling i olika åldrar är utgångspunkten för att skolan skall kunna tjäna sitt syfte att leda den växande människan till ett engagerat, fritt tänkande och social vilja.

Bl a Christer Carlbaum, Merete Lövlie och Lars Wätte medverkar.

Läkepedagogik

I vår tid vaknade intresset för den psykiskt störda människan. Men om mötet mellan denne och den s. k. friske skall bli fruktbart behövs en sådan människosyn som antroposofin kan ge; en människosyn som vidgar blicken utöver det sjuka och utvecklade och visar på den friska kärna som finns i varje människa. Den kärna som det gäller att tilltala och främja i den läkepedagogiska processen.

Bl a Hans Glaser medverkar.

Den antroposofiskt orienterade medicinen

är en utvidgning av den vanliga skolmedicinen och utgår från avancerade kunskaps-teoretiska grunder och tvärvetenskaplig forskning. Olika former av konstnärlig terapi, läkeeurymi och medicinering med tyngdpunkt på natursubstanter är några av behandlingsformerna. Verksam som antroposofisk läkare kan endast den vara, som har både en vanlig läkarkompetens och en gedigen teoretisk och praktisk vidareutbildning i den antroposofiskt orienterade läkekonsten.

Bl a dr Torben Dahl, Bernt Rognlien och Ragnar Wiedersheim-Paul medverkar.

Naturvetenskaplig forskning

Den moderna naturvetenskapen har ofta be-
drivits under den förutsättningen att männi-
skan borde stå utanför. Hon skulle vara ob-
servatör av ett objektivt skeende. Den an-
troposofiskt forskande människan vill ställa
sig som kunskapande subjekt mitt inne i
händelserna. Först då kan hon förvandla sig

själv i samspråk med fenomenen och hennes
handlingar kan komma i harmoni med natu-
ren.

Bl a Walter Liebendörfer och
Bo D. Pettersson medverkar.

Biodynamiskt jordbruk

är ett sätt för människan att odla jorden så,
att hon får fullvärdiga livsmedel och samti-
digt bär ansvaret för jordens utveckling.
Detta sker bl a genom mångsidig växtföljd
och användning av naturliga preparat, vilka
stärker sambandet mellan kosmiska och
jordiska krafter. Man försöker skapa ett jord-
bruk där jord, växtlighet, djur och människa
samverkar för att bilda en livskraftig orga-
nism.

Bl a Kjell Arman, Thomas Lüthi och
Haaken Sund medverkar.

Social tregrening

Människan söker att förverkliga sociala re-
lationer som motsvarar hennes möjligheter
och behov. I dagens samhälle är detta omöj-
ligt då arbetet görs till en vara. Den sociala
tregreningen strävar bl a efter att förverk-
liga den proletära impuls vars mål det är
att frigöra människans arbete från varumark-
naden.

Samhället har tre var för sig självständiga
men samverkande funktioner. Näringslivet
har till uppgift att tillgodose människans ma-
teriella behov. Kulturlivet har till uppgift att
låta alla människor i frihet få utveckla sina
inneboende anlag och förmågor. Rättslivet
har till uppgift att på demokratisk grund reg-
lera förhållandet mellan människor. Arbetet
är en del av detta förhållande och bör reg-
leras av rättslivet.

När vi använder detta tänkande på de so-
ciala förhållandena anar vi hur man kan
finna vägar att komma till rätta också med
andra viktiga sociala problem.

Bl a Morten Gunge, Ragnar Lundin, Terje M
Nypan och Leif Holbæk-Hansen medverkar.

Religion

Kan genom antroposofin de "slitna" och
ofta till formler stelnade religiösa begrep-
pen fyllas med nytt innehåll? Kan genom det
därmed förbundna, vidgade jagmedvetandet
ett förnyat religiöst liv uppstå?

Bl a Wive Larsson medverkar.

Konstnärligt övande

Konsten är inte längre en ensak för konstnären utan den är ett sätt för alla människor
att förhålla sig till omvärlden på. Hur kan den vara det? Jo, med konst menas inte enbart
museikonst, annan utställningskonst eller utövande konst, utan med konst menas också
en övningsväg, som leder till ett intimare uppfattande av världen. Människan arbetar
med tonen, färgen, formen, rörelsen och talet så, att hon övar sig i att kunna leva sig in
i dessa olika kvalitativa världar.

Hur förhåller jag mig till tonen? Vad är färg? Hur kan jag röra mig meningsfullt?

I detta arbete, inlevandet i kvaliteter, förlöser och frigör sig de upplevelser och självsför-
mågor, som förbinder människan inte bara med de olika konstarterna utan också med
många av tillvarons stora frågor. Jag söker inte bara egna upplevelser, utan jag söker
också förmågan att kunna förbinda mig med världen.

Under sommarseminariet kommer det att bli möjligheter till övningar i eurytmi, bothmer-
gymnastik, sång, musik, talgestaltning, modellering och målning.

Eurytmi

Eurytmi är en ny konstart där man med
rörelser strävar efter att ge synlig gestalt
åt det som ligger dolt i språket och i musi-
ken. Man talar och sjunger med hjälp av
hela den mänskliga gestalten. Eurytmin är
ett viktigt ämne vid waldorfskolor och inom
den antroposofiska medicinen är läkeeu-
rytmin ett centralt terapeutiskt medel.

Bl a Gunvor Kumlander och Renate Zeiher
medverkar.

Bothmergymnastik

Människan står inställd i rummets dimen-
sioner. Hon rör sig mellan polariteterna
höjd—djup, bakåt—framåt, höger—vänster,
centrum — periferi. I Bothmergymnastiken
övar man olika rörelser, som hjälper männi-
skan att orientera sig i rummet och att
medvetet utforska rummets krafter och möj-
ligheter.

Bl a Sylvia Hvistendahl och Bård Øvsthus
medverkar.

Sång och musik

Även musiken kan erfara fundamentala för-
nyelseimpulser. Dessa impulser som gäller
både rösten och instrument kommer att tas
upp i programmet, som vänder sig till alla,
oavsett förkunskaper, som längtar efter för-
djupade gemenskapliga former för musika-
liskt övande. Alla instrument är välkomna.
Bl a Pär Ahlbom, Anders Kumlander och
Sinikka Mikkola medverkar.

Modellering

Att uppleva en form är inte bara att regi-
strera dess likhet med någonting annat

utan också att uppleva de rörelser, som
kommit till ro i formen.

Genom att i modellering öva enskilda form-
kvaliteters förvandlingsmöjligheter, kan man
dessutom upparbeta en större medupple-
velse av allt det som utvecklar sig av liv i
naturen.

Bl a Hans Bartos, Åke Fant, Lars Fredlund
och Odd Lindbråten medverkar.

Målning

Att måla kan vara ett sätt att leva, uppleva
och utleva det vi känner inom oss. Kan vi
även komma till en upplevelse av färgen och
dess formkrafter; fröjdas över de möjlighe-
ter den har att utgestalta en miljö? Vi vill
pröva färgens möjligheter att skapa rum,
yta, bild. Vi vill också låta våra försök vara
en del av ett dramatiskt förlopp eller spel
—låna våra färger åt den.

Bl a Fritz Fuchs och Sonja Robbert
medverkar.

Talgestaltning

Som en målare arbetar med färgen, en
skulptör modellerar med sitt material, så
försöker talgestaltaren med hjälp av sitt ma-
terial, luften, forma ljuden, låta ljudets eget
musikaliska liv, ljus och färg komma fram
och ge en konstnärlig upplevelse av språ-
ket.

Detta kräver en skolning av andning och tal-
organ genom ett system av övningar. Dessa
ljudövningar verkar samtidigt läkande på
hela organismen och kan användas som te-
rapi vid behandling av olika sjukdomar.

Bl a Maj-Britt Stintzing och Randi Johnsen
medverkar.

Sekretariat

Nordiskt sommarseminarium 1977
Rudolf Steinerseminariet, S-150 20 Järna
Telefon 0755-503 05, 501 86

Anmälan

sänds in på bilagd blankett till sekretariatet—helst före påsk men **senast den 21 maj**. Anmälningsavgiften, 50 sv kr, sätts samtidigt in på svenskt postgiro nr 1 26 77-1, Nordiskt sommarseminarium 1977.

Upplysningar

Sverige: Sune Nordwall, Rudolf Steinerseminariet, S-150 20 Järna
Telefon 0755-503 05, 501 86

Norge: USASTO (Terje M Nypan), Hjelmsgt 3, Oslo 3, Tel: 02-60 40 73

Danmark: Morten Gunge, Portugalsgade 10, DK-2300 København S
Tel 02-98 98 21

Finland: Christiina Sarjanen, Rudolf Steinerskolan, Lärkträdsvägen 6
SF-00270 Helsinki, Tel: 90-41 68 83

För förberedelsegruppen: Christer Carlbaum, Morten Gunge, Anna Hallström, Sune Nordwall, Terje M Nypan, Christiina Sarjanen, Dag Svendsen.

